

A helyi önkormányzati rendeletalkotást érintő 2008. évi alkotmánybírósági határozatok

Tartalomjegyzék

1. KÖZSZOLGÁLTATÁS	2
1.1. Ivóvíz-szolgáltatás és szennyvízelvezetés díja	2
1.2. Hulladékgazdálkodás	5
1.3. Köztemető	6
2. KÖZTERÜLET-HASZNÁLAT, PARKOLÁS	7
2.1. Közterület igénybevétele	7
2.2. Parkolás	10
3. ÉPÍTETT KÖRNYEZET	11
3.1. Helyi építési szabályzat	11
3.2. Út- és közműépítési beruházáshoz való hozzájárulás	21
3.3. Tilalom, elővásárlási jog	21
3.4. Változtatási tilalom	22
4. KÖRNYEZETVÉDELEM, ÁLLATTARTÁS	23
4.1. Zajvédelem	23
4.2. Állattartás	25
5. HELYI ADÓ	26
6. ÖNKORMÁNYZATISÁG	30
6.1. Szervezeti és Működési Szabályzat	30
6.2. Névhasználat	33
7. KÖZTISZTVISELŐI JUTTATÁS	34
8. EGYÉB	34
8.1. Egészségügyi ellátási körzet	34
8.2. Vásár, fürdőhelyi rendtartás	35
8.3. Üzletek nyitvatartása	36

1. KÖZSZOLGÁLTATÁS

1.1. Ivóvíz-szolgáltatás és szennyvízelvezetés díja

821/B/2004. sz. AB határozat

Indítványozó szerint az Ör. azért alkotmányellenes, mert úgy állapítja meg az önkormányzati tulajdonú vízközműből szolgáltatott ivóvíz díját, hogy nemcsak a ténylegesen elfogyasztott vízmennyiséget kell fizetni, hanem a vízmű üzemviteli költségeihez is hozzá kell járulni. Indítványozó szerint magasabb szintű jogszabályokat sért a támadott Ör.

A kifogásolt Ör. rendelkezés: a rendelet 1. számú mellékletének a lakossági és közületi alapidíjakat átmérők függvényében megállapító szövegrésze.

Az Alkotmánybíróság számos alkalommal vizsgálta a vízdíj meghatározásával kapcsolatos önkormányzati rendeleteket, e tárgyban hozott határozataiban foglalt megállapításai alapján az alábbi következtetésre tekintettel **elutasította** az alapidíjakat átmérők függvényében megállapító szövegrész alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére vonatkozó indítványt.

A két- vagy többtényezős díjmegállapítást az Alkotmánybíróság önmagában nem tekinti alkotmányellenesnek, illetve **a fogyasztástól független díjelem (alapidíj/rendeletre állási díj) önkormányzati rendeletben való szabályozása nem jelenti az önkormányzat részéről az indítványozók által megjelölt magasabb szintű jogszabályokban adott felhatalmazás túllépését** és ebből következően, nem sérti az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdését sem. Ugyanakkor a vízdíj kiszámításánál a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányossága érdekében mindenképpen figyelemmel kell lenni a fogyasztott víz mennyiségére.

549/B/2008. sz. AB határozat

Folyamatban lévő ügyben alkalmazandó jogszabály alkotmányellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezésre vizsgált az Alkotmánybíróság egy szintén kéttényezős vízdíj megállapítására vonatkozó Ör-t.

Az eljáró bíró kifogása részben arra vonatkozott, hogy az Ör. magasabb szintű jogszabályt – az árak megállapításáról szóló törvény 8. § (1) bekezdését – sértve a vállalkozók által jogszabály alapján igénybe venni köteles tűzvíz-vízmérőkre fogyasztástól független díjtételt (alapidíjat) állapított meg. Ez aránytalan alapidíj megállapításhoz vezet, mivel az alapidíj semmilyen módon nincs tekintettel a fogyasztott víz mennyiségére. Másrészt a szolgáltató piaci monopolhelyzetével visszaélve aránytalan díjat szed be az ipari termelést végző társas vállalkozóktól, amely az Alkotmány 9. § (2) bekezdését – a vállalkozáshoz való alapjogot – sérti.

A támadott Ör. rendelkezés: „A szolgáltatási díjak (ivóvíz- és csatornadíj) esetében a fogyasztó az ún. „kéttényezős díjrendszer” – mely a vízmérő átmérőjétől függő egységes alapidíjból és a fogyasztástól függő részből áll – szerint köteles díjat fizetni. Az alapidíj a vízmérő átmérőjének mérete, a lehetséges maximális fogyasztás nagysága szerint differenciáltan kerül megállapításra, kivéve a tűzoltási célú vízfelhasználás vízmérőjének az alapidíját, amely egységes, a vízmérő átmérőjétől független. Az alapidíj a víziközmű rendszer

fenntartásával szükségszerűen együtt járó költségek fedezését szolgáló díjtétel, melynek funkciója a közmű üzemképes állapotban tartása.”

Az Alkotmánybíróság megítélése szerint **az Ör. többtényezős díjmegállapítása**, amelyben a szolgáltatónál a tényleges fogyasztástól függetlenül is felmerülő, a vízközmű rendszer folyamatos fenntartásához szükséges, lényegében állandónak tekinthető szolgáltatási költségeket ún. alapidjban érvényesíti, **összhangban van a magasabb szintű jogszabállyal, így az árak megállapításáról szóló 1990. évi LXXXVII. törvény 8. § (1) bekezdésével. Az alapidj a rendelkezésre állás ellenértékéként azt garantálja, hogy a fogyasztó folyamatosan, szükség szerint bármikor igénybe veheti a vízszolgáltatást, amely a közműves ivóvíz mellett a tűzoltási célú vízfelhasználást is magában foglalja.** Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Ör. rendelkezése nem sérti az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdését, így e rendelkezés alkotmányellenességének megállapítására és a megsemmisítésre irányuló **indítványt elutasította.**

Az indítvány második részét illetően az Alkotmánybíróság megállapítása: az indítványozó által állított „aránytalan díj” beszédese az ipari termelést végző társas vállalkozóktól nem értelmezhető.

Az Ör. hatálya kiterjed az önkormányzat illetékességi területén közműves ivóvízellátást és szennyvízelvezetést igénybevevő természetes és jogi személyekre. Ennek megfelelően a „kéttényezős díjrendszer” alkalmazása az ipari termelést végző társas vállalkozókra is a természetes személyekkel azonos módon, a vízmérőóra átmérőjétől függő egységes alapidj és a fogyasztástól függő rész figyelembevételével történt.

A vitatott önkormányzati rendelkezés és az Alkotmány 9. § (2) bekezdésében rögzített vállalkozási alapjog között tartalmi összefüggés nem áll fenn.

964/B/2006. sz. AB határozat

Az önkormányzat képviselő-testülete a csatornaszolgáltatási díj megállapítása során nem jelölte meg a rendeletében, hogy a megállapított összeg legmagasabb vagy a legalacsonyabb díjat jelenti-e, az indítványozó erre tekintettel kérte a csatornaszolgáltatási díjról szóló Ör. rendelkezése alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését.

Az indítvány elutasításra került az alábbiak miatt.

Az árak megállapításáról szóló 1990. évi LXXXVII. törvény (Ámt.) 7. § (1) bekezdése felhatalmazást ad a mellékletben felsorolt termékekre és szolgáltatásokra az ott feltüntetett miniszter, illetve a helyi önkormányzat számára a hatósági ár megállapítására. A hatósági ár legmagasabb vagy legalacsonyabb ár lehet. Az Ámt. melléklete határozza meg, hogy a hatósági ár megállapítója mely termékek, szolgáltatások esetén állapít meg legmagasabb árat, illetve mely termékekre és szolgáltatásokra legalacsonyabb árat. A melléklet I. pontja a legmagasabb ár megállapítására ad felhatalmazást, a melléklet II. pontja pedig a legalacsonyabb árra vonatkozó szabályozást tartalmazta.

Alkotmánybíróság megállapította, hogy a 18111-1-2 szolgáltatásszámú – az önkormányzati tulajdonú viziközmű által biztosított szennyvízelvezetés, szennyvíztisztítás és -kezelés – szolgáltatás díjának hatósági ármegállapítója az Ámt. mellékletének I. pontja szerint a települési önkormányzat képviselő-testülete. A melléklet I. pontja alapján az is megállapítható, hogy az ármegállapító a legmagasabb ár megállapítására kapott felhatalmazást. Az Amt. 7. § (1) bekezdésének tartalma a melléklet rendelkezéseivel

összevetve nem kötelezi az ármegállapítót arra, hogy a legalacsonyabb vagy a legmagasabb ár szabályozása között válasszon. Az önkormányzat képviselő-testülete **az Ámt-ben kapott felhatalmazás alapján jogszerűen csak a legmagasabb árat állapíthatta meg.**

750/B/2006. sz. AB határozat és

779/B/2006. sz. AB határozat

Mindkét indítvány ivóvíz szolgáltatás és szennyvízelvezetés díja tárgyában alkotott rendeletmódosítást kifogásolta, mely a fogyasztás mennyiségétől független, alapidíjat, illetve rendelkezésre állási díjat állapított meg. Az indítványozók véleménye szerint a rendelkezések sértik az árak megállapításáról szóló 1990. évi LXXXVII. törvény (a továbbiakban: Ámt.) 7. § (1) bekezdését. Az egyik indítvány a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Vtv.) 13. § (3) bekezdésének érvényesülését is aggályosnak találta.

Az Alkotmánybíróság mindkét indítványt megalapozatlannak találta.

Az Alkotmánybíróság utalt az 1995. óta e tárgyban hozott korábbi határozataiban tükröződő következetes gyakorlatára, miszerint a két- vagy többtényezős díjmegállapítás önmagában nem tekinthető alkotmányellenesnek. Hasonlóképpen a fogyasztástól független díjelem (alapidíj, illetve rendelkezésre állási díj) önkormányzati rendeletekben való szabályozása nem jelenti az önkormányzat részéről a jogalkotási felhatalmazás túllépését.

A tárgyi ügyekben az önkormányzati rendelkezések az Ámt. 7. § (1) bekezdése, illetve az Ámt. I. sz. melléklete I. B.) pontja alapján kibocsátott hatósági ármegállapítást tartalmaztak. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a rendeleti többtényezős díjmegállapítás, mely a vízközmű rendszer fenntartásához szükséges állandó költségeket alapidíjban érvényesíti, összhangban van a magasabb szintű jogszabályokkal, így az Ámt. 7. § (1) bekezdésével, 8. § (1) és (3) bekezdésével, valamint a Vtv. 13. § (3) bekezdésével is.

Rögzítette ugyanakkor, hogy a szolgáltatás és ellenszolgáltatás arányossága érdekében a vízdíj kiszámításánál mindenképpen figyelemmel kell lenni a fogyasztott víz mennyiségére.

1016/B/2006. sz. AB határozat

Az indítvány a fentebb ismertetett ügyekhez hasonlóan az ivóvíz alapidíj jogszabályi megállapításának tárgyában érkezett. A korábbiaktól eltérően az Ámt. és a Vtv. rendelkezéseinek sérelme mellett a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 201. §-ában deklarált szolgáltatás és ellenszolgáltatás egyenértékűsége elvének megsértését jelöli meg hivatkozással.

Az indítványt az Alkotmánybíróság elutasította.

Okfejtése az Ámt. és Vtv. megsértését illetően a 750/B/2006. sz., illetve a 779/B/2006. sz. AB határozat kapcsán leírtakkal vág egybe. A Ptk. 201. §-a tekintetében is (egy korábbi határozatára visszautalva) amellet foglalt állást, hogy az alapidíj a rendelkezésre állás ellenértéke, mely a szolgáltatás tetszőleges igénybevételét garantálja. A vízdíj másik eleme viszont a ténylegesen fogyasztott víz mennyiségén alapul. A két elem együttes alkalmazásával nem tekinthető úgy, hogy az önkormányzat a hivatkozott jogszabályhelybe ütköző módon állapítaná meg a díjfizetési kötelezettséget.

1.2. Hulladékgazdálkodás

612/B/2005. sz. AB határozat

Indítványozók azt kifogásolták, hogy akkor is kell fizetniük, amikor nem szállítanak tőlük hulladékot, „mivel falusi viszonylatban nem termelődik minden ingatlannál annyi kommunális hulladék, hogy hetente megteljen a 80 literes kuka”. Véleményük szerint magasabb jogszabályba ütközi, hogy nem az elszállításra átvett mennyiség után kell fizetniük.

Az Ör. kifogásolt rendelkezése: „A lakossági közszolgáltatás ellátásáért a tulajdonos az önkormányzati rendelet 2. sz. melléklete szerinti díjat köteles fizetni. A díjat az önkormányzat évenként felülvizsgálja.”

Az Alkotmánybíróság az indítványt – más több hasonló tárgyú önkormányzati rendelet alkotmányellenességének vizsgálata során tett megállapításai értelmében – **elutasította**.

Az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban megállapította, hogy minden ingatlan használata során keletkezik hulladék, ezért környezetvédelmi és közegészségügyi érdekekre tekintettel a törvény kötelező közszolgáltatássá tette a települési szilárd hulladék elszállítását és ártalmatlanítását, valamint a szervezett szemétszállítás kötelező igénybevételét. Az Alkotmánybíróság e határozataiban tett megállapítása szerint, nem életszerű, hogy a tulajdonos az ingatlan használata során rendszeresen, egyáltalán nem bocsát ki hulladékot. Figyelembe kell venni azt is, hogy az egyedi mérések alapján történő szemétszállítás technikailag nem megoldható, vagy csak magas költségráfordítással lehetne biztosítani. Ezért egy legkisebb méretű gyűjtőedény kötelező igénybevételének előírása és annak alapján a közszolgáltatási díj fizetése a szolgáltatás és ellenszolgáltatás egyenértékűsége elvének sérelmét nem idézi elő. Mindezzel nem ellentétes, ha a tulajdonos a rendelkezésre álló edény űrtartalmát nem teljes mértékig használja ki, míg mások azt teljes mértékig megtöltik. **Az esetenként előforduló, a szerződött mennyiségnél kevesebb szemét kibocsátása miatt, vagy „üres” gyűjtőedény alapján kifizetett szolgáltatási díj a szolgáltatás aránytalanságát nem vonja maga után, mivel a szolgáltató ilyen esetekben is megjelenik, és költségei merülnek fel.**

Korábbi határozatában is hivatkozott az Alkotmánybíróság arra, hogy **a szerződött űrtartalmú szeméttároló edénynek a gyűjtési gyakoriságon alapuló szolgáltatási díja okkal vélelmezhetően a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás tényleges egyenértékűségének érvényesüléséhez vezet.** „A legkisebb űrméret (...) kötelező meghatározása ingatlanonként környezetvédelmi és közegészségügyi érdekekre tekintettel is szükséges előírás, amely a szolgáltatás és ellenszolgáltatás egyenértékűségének követelményét nem sérti.”

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a díjmegállapítás megfelel annak a követelménynek, hogy a közszolgáltatás díja arányos legyen a közszolgáltatással. **Az önkormányzati rendeletben megállapított választható gyűjtőedények közül a legkisebb űrtartalmú gyűjtőedény kötelező igénybevétele – még ha azt nem minden esetben töltik is meg teljesen hulladékkal –, valamint annak alapján a közszolgáltatási díj megfizetése magasabb jogszabály rendelkezésébe nem ütközik.**

723/B/2002. sz. AB határozat

Indítványozók szerint a Ptk 201. §-ban foglalt szolgáltatás és az ellenszolgáltatás követelményének nem tesz eleget az Ör. azon rendelkezése, mely kötelezővé teszi a település szilárd hulladékszállítási közszolgáltatása esetében a rendeletben meghatározott választható gyűjtőedények közül a legalább 70 literes gyűjtőedény használatát.

Véleményük szerint az önkényesen előírt kötelező norma miatt nem a ténylegesen keletkező hulladék-mennyiség után kell megfizetni a közszolgáltatási díjat, ez pedig, magasabb jogszabály rendelkezésébe ütközik.

Az Ör. kifogásolt rendelkezése: „A begyűjtés gyakoriságának figyelembevételével a tárolóedényt úgy kell kiválasztani, hogy arányos legyen a keletkező hulladék mennyiségével, de minimum 70 liter tárolókapacitás rendelkezésre álljon ingatlanonként.”

Ebben az ügyben is hivatkozott az Alkotmánybíróság a fenti határozatában (612/B/2005. AB határozat) már említett korábbi döntéseiben tett megállapításokra.

Jelen ügyben pedig, megállapította, **hogy a választható tárolóedények közül a legalább 70 literes gyűjtőedénynek a kötelezővé tétele a szolgáltatás és ellenszolgáltatás egyenértékűségének a követelményét nem sérti.**

1.3. Köztemető

31/2008. sz. AB határozat

Indítványozó a temetőkről és a temetkezésről szóló Ör. rendelkezésének megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól a következő indokokra tekintettel: - A képviselő-testület jogalkotási jogán túlterjeszkedve szabályozott, amikor megtiltotta azt, hogy a temetők 250 méteres körzetében nem lehet lőfegyvert használni sport, vadászati és egyéb céllal.

- A kérdésre vonatkozóan magasabb szintű jogszabály tartalmaz rendelkezést.

- Az erős zaj értelmezhetetlen fogalom s ez jobbizonytalanságot eredményez.

A támadott Ör. rendelkezés: „A temetőktől számított 250 méteren belül mindennemű lőfegyver sport, gyakorló és vadászati célú használata, erős zaj okozása tilos !”

Az Alkotmánybíróság megállapítása: A fegyverhasználat korlátozása nem vezet a rendőrség hatáskörének elvonására. Az Ör. a fegyver tartására vonatkozó engedély érvényességét nem érintve, valamennyi engedéllyel rendelkező számára tiltja meg a fegyver használatát az önkormányzat meghatározott területén. Felsőbb szintű jogszabályhoz képest **az Ör. a fegyver használatát korlátozó rendelkezést tartalmaz. Ez a korlátozás azonban nem eredményezi a fegyver használatának kizárását sem valamennyi jogszabályban megengedett célra, sem az önkormányzat teljes területére.** Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint ugyanis, ha valamely magatartást az országos szintű jogszabályok kifejezetten megengednek, akkor azt a képviselő-testület nem tilthatja meg az egész illetékességi területére kiterjedő érvennyel. Annak azonban nincs akadálya, hogy az Ör. a város vagy község egyes övezeteire (földrajzilag pontosan meghatározott részeire, egyes utcáira, meghatározott objektumok körzetére) vonatkozó tilalmat, vagy korlátozást állapítson meg. Az Ör-ben foglalt korlátozásra kegyeleti okokból került sor, a helyi viszonyokra figyelemmel. Az Ör. csak meghatározott objektumok (temetők) körzetében tiltja a fegyver használatát. A rendelkezés nem zárta ki a fegyver munkavégzési célra történő használatát.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az önkormányzat **az országos szintű szabályozáshoz képest a helyi viszonyokra figyelemmel kiegészítő jellegű szabályozást alkotott, amire az Alkotmány 42. §-a felhatalmazást ad.**

Az „erős zajt okoz” kitétel vizsgálatával kapcsolatban az Alkotmánybíróság álláspontja: Az „erős” jelző alapján nem egyértelmű, hogy az Ör. milyen magatartást tilt. Nem egyértelmű, hogy a zajokozás erősségének mi a mércéje. Vagyis akkor minősül e erősnek a zajokozás, ha az alkalmas mások zavarására, vagy egy objektív zajszint feletti zajokozást tilt. Az sem egyértelmű a megfogalmazás alapján, hogy az erős zaj okozása annak indokoltságára tekintet nélkül tiltott-e, vagy az Ör. kizárólag az indokolatlan zajokozást kívánja-e tiltani. A tilalom szélsőséges jogalkalmazói értelmezésre ad lehetőséget, a norma az érintettek számára bizonytalan tartalmat hordoz. Így az Alkotmánybíróság – az alábbiakban foglalt korábbi gyakorlata értelmében – megállapította, hogy az **Ör. fenti rendelkezése sérti a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény 18. § (2) bekezdésében foglalt norma világosságra vonatkozó követelményt.**

Az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlata értelmében alkotmánysértésnek csak az minősül, ha a sérelmezett jogszabály tartalma olyan mértékben homályos, vagy rendelkezései olyannyira ellentmondásosak, hogy a tisztázatlanság feloldására a jogszabály-értelmezés már nem elegendő, s a jogalkotási fogyatékoság az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében deklarált jogállamiság szerves részét alkotó jogbiztonság sérelmét idézi elő.

2. KÖZTERÜLET-HASZNÁLAT, PARKOLÁS

2.1. Közterület igénybevétele

434/B/2005. sz. AB határozat

Indítványozó az önkormányzat közterület használatának, díjának megállapításáról és a szerződés megkötésével kapcsolatos eljárásról alkotott Ör.-nek a halas-napi rendezvény idejére a háromnapos közterületi-jegy árát megállapító rendelkezése alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.

Az Alkotmánybíróság korábban több, közterület-használati díjat megállapító önkormányzati szabályozást semmisített meg. Ezek alkotmányos indoka az volt, hogy azok a szabályozások a díj mértékében indokolatlan különbséget tettek egyes vállalkozók között, ami az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésében foglalt diszkrimináció tilalmába ütközött. [pl. 38/1998. (IX. 23.) AB határozat, ABH 1998, 454-458.] Az indítványozó által támadott rendelkezésben ilyen különbségtétel nem található.

Az önkormányzat az Ör.-ben a közterület-használati díjat tulajdonosként teszi közzé, ez a díj szerződési ajánlat. Az ajánlat elfogadása nem kötelező, szerződéskötési kényszer nem áll fenn. A feltételek minden igénylőre nézve egyformák. (ABH 1996, 756.)

Az indítványozó által sérelmezett díjak is szerződési ajánlatok. Az önkormányzat a díjak mértékének a megállapításánál – tulajdonosként – több tényezőt mérlegel. A díjak mértékének a megállapításánál nyilvánvalóan szerepet játszanak a halas-napi kulturális rendezvények költségei. Az önkormányzatnak számolnia kell azzal is, hogy túl magas díj esetén nem lesz, vagy az elvártnál kevesebb lesz a bevétele a közterület-használati díjakból. Ez az önkormányzatnak, mint tulajdonosnak a kockázata. A közterületet igénylő ugyancsak

mérlegelheti, hogy számára milyen feltételek az elfogadhatóak. Hangsúlyozza az Alkotmánybíróság, hogy a közterület használata esetén az önkormányzat és a használó között polgári jogi jogviszony jön létre. Az indítványozó által megjelölt magasabb szintű jogszabályok a polgári jogi jogviszony szabályait tartalmazzák, nem állapítható meg az Ör. támadott rendelkezésének ellentéte ezekkel a polgári jogi szabályokkal. A polgári jogi jogvita eldöntése a rendes bíróság hatáskörébe tartozik.

Az indítványozó véleménye szerint az Ör. támadott rendelkezése sérti az Alkotmány 9. § (1) bekezdését, 44/A. § (2) bekezdését, 54. § (1) bekezdését, 70/A. § (1) és (3) bekezdését. Az Alkotmánybíróság – a fentiekben kifejtettekre is figyelemmel – megállapította, hogy az Ör. támadott rendelkezései, mint árajánlatok, és az Alkotmány megjelölt rendelkezései között nincs alkotmányjogilag értékelhető tartalmi összefüggés.

Az érdemi alkotmányossági összefüggés hiánya miatt az Alkotmánybíróság **az indítványt elutasította.**

10/2008. sz. AB határozat

Indítványozó az önkormányzat tulajdonában lévő közterületek használatának és rendjének helyi szabályozásáról szóló Ör. 15. § (1) bekezdés b) pontjának megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.

Az Ör. 15. § (1) bekezdés b) pontja szerint szabálysértést követ el és 30.000,- Ft-ig terjedő pénzbírsággal sújtható aki közterületen lévő vagy közterületről látható építményen, épületen, műtárgyon, közterületi berendezési tárgyon, valamint művészeti alkotáson falfirkát, graffitit helyez el.

A szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény (Szabs.tv.) 169. § (2) bekezdése alapján az önkormányzatok 2000. március 1-jéig kötelesek voltak felülvizsgálni az önkormányzati rendeletekben meghatározott szabálysértési rendelkezéseket és azokat, amelyek a Szabs.tv., illetve az egyes szabálysértésekről szóló 218/1999. (XII. 28.) Korm. rendelet rendelkezéseivel nem voltak összhangban vagy csak megismételték a magasabb szintű jogszabályokban meghatározott szabálysértési tényállást, hatályon kívül kellett helyezniük.

Az Ör. indítvánnyal támadott rendelkezése nincs összhangban a Szabs.tv. 157. § (1) bekezdés b) pontjának és (3) bekezdésének rendelkezéseivel, ezért a Képviselő-testületnek 2000. március 1-jéig az Ör. 15. § (1) bekezdés b) pontját hatályon kívül kellett volna helyeznie. Mivel ezt a Képviselő-testület – még a törvényességi észrevétel ellenére – sem tette meg, ezért az Ör. 15. § (1) bekezdés b) pontja ellentétes a Szabs.tv. 169. § (2) bekezdésével, s ez sérti az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdését, amely szerint a helyi képviselő-testület a feladatkörében rendeletet alkothat, amely nem lehet ellentétes a magasabb szintű jogszabállyal.

A kifejtettekre tekintettel az Alkotmánybíróság **az Ör. 15. § (1) bekezdés b) pontját alkotmányellenesség miatt megsemmisítette.**

102/2008. sz. AB határozat és

105/2008. sz. AB határozat

Indítványozók az önkormányzat közterület használatáról alkotott Ör. 2. számú melléklet 9. pontjában valamint az Ör. 2. számú mellékletben megállapított, a mozgóbolti, mozgóarusi tevékenységre vonatkozó díjtételek alkotmányellenességének megállapítását és e rendelkezések megsemmisítését kérték az Alkotmánybíróságtól.

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a közterület használatáért fizetendő díj a közterület használatának ellenértéke. Ennek megfelelően a közterület-használat díjának alapvetően a közterület-használat értékét befolyásoló tényezőkhez (a terület nagysága, a településen belüli elhelyezkedése, a használat módja, időtartama stb.) kell igazodnia. A közterület-használók között a közterület-használati díj mértéke tekintetében e tényezők alapján tett megkülönböztetés nem tekinthető alkotmányellenesnek.

Mindkét ügyben a Képviselő-testület a közterület tényleges használatáról (terület, időtartam) függetlenül különbözőképpen – az alkalmi és mozgóárusítás, valamint mozgóboltból történő értékesítés esetén jelentősen nagyobb összegben – állapította meg az egyes közterületi engedély alapján végzett kiskereskedelmi tevékenységek után fizetendő közterület-használati díjat. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozta, hogy a közterület-használat díjának olyan szabályozása, amely a közterület-használat értékét meghatározó tényezők azonossága esetén, a szolgáltatástól független, annak értékét nem befolyásoló szempontok alapján kirívóan magas díjfizetési kötelezettséget ír elő egyes vállalkozókra és ezzel megkülönböztetést tesz a közterületet használó vállalkozók között, önkényes, ezért alkotmányellenes. Alkotmányosan nem indokolható az a szabályozás, amikor a közterület-használati díjat olyan szempontokra alapítják, amelyek a közterület használatával nincsenek összefüggésben, s ezzel a díj mértéke tekintetében nem releváns szempont alapján, önkényesen, ésszerű indok nélkül tesznek megkülönböztetést a közterületet azonos feltételek mellett használó kereskedelmi, vendéglátó-ipari közterület-használók között.

A fentiek alapján az Alkotmánybíróság **az Ör. vonatkozó részét mindkét esetben megsemmisítette.**

925/B/2002. sz. AB határozat

Budapest Kőbánya Önkormányzat képviselő-testülete tulajdonosi jogának gyakorlása körében rendeletet alkotott a tulajdonában lévő közút felbontása és helyreállítása tárgyában. Az indítványozó azt sérelmezte, hogy az önkormányzat rendeletében olyan mértékű helyreállítási kötelezettséget ír elő, amely lényegesen, sokszor többszörösen meghaladja a közút, járda felbontásával ténylegesen okozott kárt. A helyi rendelet sérelmes a Ptk. kártalanítási szabályaira és a közúti közlekedésről szóló 1998. évi I. törvény (Kkt.) és a végrehajtásáról szóló 30/1998 (IV. 21.) MT. rendelet (Kktvhr.) egyes rendelkezéseire figyelemmel.

Az Alkotmánybíróság **elutasította az indítványt.** Határozatában az alábbiakat állapította meg:

1./ A képviselő-testületnek jogában áll az önkormányzat tulajdonosi jogának gyakorlási körében a tulajdonában lévő közút felbontása és helyreállítása körében a központi jogszabályokat kiegészítő szabályokat alkotni. Az önkormányzat tulajdonosként és a közutak fenntartására törvény által köteleztként alkothat olyan tartalmú rendeletet, amely meghatározza: milyen helyreállítási kötelezettséget fogad el a tulajdonában álló utak és járdák nem közlekedési célú használata esetén. E rendelet megalkotásával a képviselő-testület eleget tett a Kkt. 8. § (1) bekezdés h) pontjában előírt, közúthálózat fejlesztésére, fenntartására és üzemeltetésére vonatkozó önkormányzati feladatnak.

2./ Az Alkotmánybíróság egy korábbi 46/B/1996 AB határozatában már kimondta, hogy aki meghatározott közterületet engedély alapján birtokba vehet, előnyhöz jut. Ennek az előnynek az ellenértéke a közterület-használati díj. A díj megállapítása során a képviselő-testület egyrészt tulajdonosi érdekeit érvényesíti, másrészt különböző szempontokat mérlegelve a

városrendezési tervek előírásait érvényesítve közérdekű lakossági igényeket elégít ki. Az ajánlat elfogadása nem kötelező, a szerződéskötési kényszer nem áll fenn.

3./ A közterület használati díj kapcsán megállapítottakhoz hasonlóan, mindaddig, amíg a közút nem közlekedési célú használatára, például felbontására úgy kerül sor, hogy a használó nem esik szerződéskötési kötelezettség alá, az önkormányzat tulajdonosként és a közutak fenntartására kötelezettként meghatározhatja rendeletében a helyreállítási kötelezettség tartalmát, paramétereit.

A támadott előírás a fentiek alapján nem összevethető a kártalanítási kötelezettséget megállapító Ptk.-beli szabállyal. Önmagában az, hogy a tulajdonosi önkormányzat megjelöli milyen helyreállítási kötelezettséget tart indokoltnak tulajdona – akár jogszerű – megrongálása esetére, nem áll összefüggésben a Ptk. 335. § (1) bekezdés rendelkezésével, ezért nem is sértheti azt.

2.2. Parkolás

458/B/2003. sz. AB határozat

Az autókölcsönzőket képviselő indítványozók Siófok Város Önkormányzata Képviselő-testületének a parkolás szabályozásáról és a várakozás rendjéről szóló rendeletének (Ör.) a személyi hatályt megállapító rendelkezését támadták. E szerint a rendelet személyi hatálya kiterjed a rendeletben megjelölt fizető parkolót igénybe vevő gépjármű üzemeltetőjére. Üzemeltető a jármű forgalmi engedélyébe bejegyzett tulajdonos vagy üzemeltető, továbbá az, aki a járművet egyéb címen használja. Az indítványozók szerint ez a Ptk. bérletre vonatkozó 427. § (1) bekezdésébe ütközik, amely alapján a bérelt dolog használatával járó költségeket a bérlőnek kell viselnie. Úgy vélik, a támadott rendelkezés nem különbözteti meg a gépjárművek üzemeltetőjét, a bérbeadót és a gépjármű használatával kapcsolatos költségeket viselni köteles bérlőt.

Az indítvány nem megalapozott.

A közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény (Kkt.) 9. § (2) bekezdése szerint a közúti közlekedéssel összefüggő önkormányzati feladatok ellátásáról a helyi önkormányzat képviselő-testülete gondoskodik. A Kkt. 15. § (3) bekezdése alapján a közút kezelője a közút területén vagy a közút területén kívüli közterületen létesített, illetőleg kijelölt várakozóhelyen díj és pótdíj szedését rendelheti el.

Az önkormányzat e felhatalmazás alapján alkotta meg a rendeletét. Az Ör. értelmező rendelkezése szerint a járművet egyéb jogcímen használó is üzemeltetőnek minősül. E körbe tartozik például a gépjárművet szerződés alapján használó bérlő is.

A kifogásolt rendelkezés önmagában nem tartalmaz olyan konkrét előírást, és nem állapít meg olyan kötelezettséget, mely ellentétben állna a Ptk. 427. § (1) bekezdésében foglaltakkal, amely a bérbeadó és a bérlő közötti költség és kiadás megosztására vonatkozik, illetve amely szerint a bérleti szerződésben foglaltaktól eltérően a bejegyzett üzemeltető lenne köteles a várakozási díj megfizetésére.

1068/B/2005. sz. AB határozat

Az indítványozó a Budapest főváros közigazgatási területén a járművel való várakozás rendjének egységes kialakításáról, a várakozás díjáról és az üzemképtelen járművek tárolásának szabályozásáról szóló 19/2005. (IV. 22.) Főv. Kgy. rendeletet (Kgy.r.) kérte teljes

egészében megsemmisíteni. Véleménye szerint a gépjárművel való várakozás joga része a szabad mozgás és a tartózkodási hely megválasztása jogának, amiből az következik, hogy azt az Alkotmány 58. § (1) bekezdése értelmében kizárólag törvényben lehet korlátozni.

Az indítvány nem megalapozott.

A 60/1993. (IX. 29.) AB határozatban a szabad mozgáshoz való jog alkotmányos tartalmát a következők szerint határozta meg az Alkotmánybíróság: „A szabad mozgáshoz való jog a helyváltoztatáshoz való jog szabadságát jelenti. A magyar Alkotmány a közlekedés szabadságát külön nem nevesíti, de a szabad mozgáshoz való jog magában foglalja a járművön, vagy járművel való helyváltoztatás, a közlekedés szabadságát is.” Vagyis a közlekedés – különösen a közúti közlekedés – szabályozásának alapja az Alkotmány 58. §-a.

A gépjárművel történő parkolás, várakozás, mint nyugvó közlekedés, a közlekedés részét képezik és így a közlekedés szabadsága elvének ezek tekintetében is érvényesülnie kell. Mivel a szabad mozgáshoz való jog az Alkotmányban biztosított alapjog, az Alkotmány 8. § (2) bekezdése értelmében e jog is csak törvényben korlátozható. Az Alkotmánybíróság azonban kimondta a 64/1991. (XII. 17.) AB határozatában, hogy nem mindenfajta összefüggés az alapjogokkal követeli meg a törvényi szintű szabályozást. Valamely alapjog tartalmának meghatározása és lényeges garanciáinak megállapítása csakis törvényben történhet, törvény kell továbbá az alapjog közvetlen és jelentős korlátozásához. Közvetett és távoli összefüggés esetében azonban elegendő a rendeleti szint is. Így a megfelelő törvényi felhatalmazáson alapuló rendeleti szabályozás nem tekinthető alkotmányellenesnek.

A Közgyűlés a rendelet megalkotására az Ötv. 16-ában, valamint 63/A. §-ának h) pontjában, a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény 15. § (3) bekezdésében, valamint a közterület-felügyeletről szóló 1999. évi LXIII. törvény 20. § (1)-(2) bekezdéseiben foglalt felhatalmazó rendelkezések alapján jogosult.

Ezután megvizsgálta az Alkotmánybíróság, hogy a közlekedés szabadsága, mint egy alapjog része korlátozásával elérni kívánt cél alkotmányos-e, és az ezáltal felmerülő alapjogkorlátozás szükséges és arányos-e.

Megállapítást nyert, hogy a jogalkotó megfelelő indokok alapján határozta meg a közterületen járművel történő várakozás rendjének szabályait (közterületek racionális felhasználása, forgalomtechnikai szabályok), valamint a korlátozások éppen a szabad mozgás jogának minden állampolgár általi egyenlő feltételekkel történő gyakorlásának előfeltételeként foghatók fel.

3. ÉPÍTETT KÖRNYEZET

3.1. Helyi építési szabályzat

166/2008. sz. AB határozat

Az Alkotmánybíróság egy *fővárosi kerületi önkormányzat helyi építési szabályzatában* szabályozott, a telek legnagyobb beépítési %-nak a Budapest Főváros Szabályozási Keretterm, illetőleg a Budapesti Városrendezési és Építési Keretszabályzat rendelkezéseivel való összhangját vizsgálta. A vizsgálat eredményeként a kerületi építési szabályzat **kifogásolt rendelkezését megsemmisítette**, mert az Ötv. 63/C. § (2) bekezdését sértve a *Fővárosi Keretszabályzattal ellentétes előírást* tartalmazott.

167/2008. sz. AB határozat

Az Alkotmánybíróság Ráckeve Város Önkormányzata egyes ingatlanok határozattal történő belterületbe vonását vizsgálta és megállapította, hogy a képviselő-testület mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet idézett elő azzal, hogy a helyi építési szabályzatról szóló rendeletében nem szabályozta a belterületi határvonal és a tervezett belterületi határvonal közötti területek belterületbe vonásának rendjét. Az Alkotmánybíróság az alábbi jogszabályhelyekre figyelemmel hozta döntését: Alkotmány 2. §, 42. § 44/A. §, Étv. 2. § 4) pont, 6. §, 9. §, 12. §, Jat. 46. § (1) bekezdés, a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény 10. §, 11. § és 15. §.

Az Alkotmánybíróság véleménye szerint mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására akkor kerülhet sor, ha a jogalkotó a jogszabályi felhatalmazásból eredő jogalkotói feladatát elmulasztotta és ezzel alkotmányellenességet idézett elő. A jogalkotó szerv jogalkotási kötelezettségét konkrét jogszabályi felhatalmazás hiányában is köteles teljesíteni, ha az alkotmányellenes helyzet – a jogi szabályozás iránti igény – annak következtében állt elő, hogy az állam jogszabályi úton beleavatkozott bizonyos életviszonyokba és ezáltal az állampolgárok egy csoportját megfosztotta alkotmányos jogai érvényesítésének lehetőségeitől.

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) 8. §-a részletesen előírja, hogy milyen feltételek megléte esetén lehet valamely területet belterületté nyilvánítani. Az Étv. 9. § (1)-(8) bekezdések meghatározzák azt az eljárást, amelynek betartása kötelező egy településrendezési eszköz elfogadására nézve. A képviselő-testület azáltal, hogy a belterületi határvonal módosításakor mellőzte az Étv., különösen annak 9. §-ában meghatározott eljárási szabályok megtartását, megsértette az Alkotmány 2. § (1) bekezdését, a jogállamból eredő jogbiztonságot.

11/2008. sz. AB határozat

Az egyik budapesti kerületi önkormányzat képviselő-testületének a helyi építési szabályzat módosításáról alkotott rendelete az indítványozó álláspontja szerint törvénysértő, mert a rendelet megalkotása során nem megfelelően folytatták le az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) 9. § (2)-(6) bekezdésében szabályozott egyeztetési eljárást: a véleményezési eljárás befejezése előtt tette közzé az önkormányzat a szabályozási tervet, aminek következtében a vélemények és azok indokolásának közzétételére még nem volt lehetőség. A Közlekedési Felügyelet a véleményezéshez nem kapott megfelelő anyagot; a lefolytatott egyeztetésről nem készült jegyzőkönyv, csak emlékeztető, amely nem tartalmazta az elfogadott és el nem fogadott véleményeket, azok indokolásával együtt; nem került sor továbbá az SZMSZ szerinti lakossági fórum megtartására; valamint a Közép-Duna-Völgyi Környezetvédelmi Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség előzetes véleménye három hónappal a szabályozási terv elfogadását követően kelt, így annak figyelembevételére nem került sor.

Az indítvány megalapozott.

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az önkormányzat az Ör. előkészítése során több ponton megsértette az Étv. 9. § (2)-(6) bekezdéseiben rögzített eljárási szabályokat.

1./ Az önkormányzat az Étv. 9. § (6) bekezdésével ellentétben az Ör. tervezetét a véleményezési eljárás befejezése előtt tette a lakosság számára hozzáférhetővé. Az Étv. 9. § (6) bekezdése előírja, hogy a véleményezési eljárás befejezése után a szabályzatot illetően a terveket az elfogadásuk előtt – a (3)-(4) bekezdés alapján beérkezett, de el nem fogadott

véleményekkel és azok indokolásával együtt – a polgármesternek (főpolgármesternek) legalább egy hónapra a helyben szokásos módon közzé kell tennie azzal, hogy az érintettek a közzététel ideje alatt azokkal kapcsolatban észrevételt tehetnek. Az Étv. 9. § (7) bekezdése szerint a helyi építési szabályzat és a településrendezési tervek az előírt véleményezési és szakhatósági eljárás lefolytatása nélkül nem fogadhatók el. Jelen esetben a véleményezési eljárás még nem zárult le sem a levél keltének, sem iktatásának időpontjában, ezért az iratok nem álltak, és nem állhattak teljes egészében az érintettek rendelkezésére, így a szakhatóságként bevont szervek álláspontja ismeretének hiányában az érintett lakosok a valós helyzetet, tényeket nem ismerhették meg, ami a szabályozási terv módosításával kapcsolatos véleményalkotásukat is jelentősen érinthette. Ugyanakkor az önkormányzat a hozzáférhetővé tételre kötelezően előírt egy hónapos határidőt sem tartotta be.

2./ Az érintetteknek történő közzététel oly módon történt, hogy megsértette az önkormányzat a Szervezeti és Működési Szabályzat előírásait, mivel az abban előírt lakossági fórum összehívására nem került sor.

3./ Megsértette az önkormányzat az Étv. 9. § (4) bekezdését is, mivel az abban előírt egyeztetés a Közlekedési Felügyelettel jogilag nem megfelelő módon folyt le, a Felügyelet által kért anyagok pótlása nem történt meg, továbbá az Étv. 9. § (4) bekezdése által előírt jegyzőkönyv sem készült el.

A fentebb felsorolt szabályok megsértése miatt az Alkotmánybíróság az Ör.-t törvénysértőnek, így az Alkotmány 44/A §-ába ütközőnek ítélte, és ezért megsemmisítette.

16/2008. sz. AB határozat

Az érintett önkormányzat képviselő-testületének a község településrendezési tervének és helyi építési szabályzatának módosításáról alkotott rendeletét (Ör.) az indítványozó álláspontja szerint törvénysértő módon és törvénysértő tartalommal fogadta el a képviselő-testület.

Az indítványozó álláspontja szerint az előterjesztő – az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban Étv). 9. § (6) bekezdésében foglalt garanciális szabályokat megsértve, a döntésre jogosult szervet nem tájékoztatta az Észak-Magyarországi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség (a továbbiakban: KÖTEVIFE), mint véleményezési eljárásban kötelezően résztvevő államigazgatási szerv és a területi főépítész módosításokkal kapcsolatos egyet nem értő véleményéről. Ennek alapján az Ör. törvénysértő módon került elfogadásra. A képviselő-testület arra hivatkozással nem fogadta el az indítványozó álláspontját, hogy az egyeztetési tárgyaláson sem a KÖTEVIFE, sem pedig a főépítész nem jelent meg, így őket az Étv. 9. § (5) bekezdése értelmében kifogást nem emelő véleményezőnek tekintették. A képviselő-testület kifogásolta továbbá, hogy a főépítész nemleges véleménye – álláspontjuk szerint – a törvényben előírt harminc napos határidő elteltével, késve jutott el hozzájuk.

Az indítvány megalapozott.

Az Étv. 9. § (7) bekezdése szerint a helyi építési szabályzat és a településrendezési tervek a (2)-(6) bekezdésben előírt véleményezési eljárás lefolytatása nélkül nem fogadhatók el, és az Étv. 9. § (9) bekezdése előírja, hogy az Étv. 9. §-ában szabályozott eljárási rendet érvényesíteni kell a rendezési tervek módosításánál is. Az Étv. 9. § (4) bekezdése szerint az egyeztető tárgyalásról jegyzőkönyvet kell készíteni, amelynek tartalmaznia kell valamennyi elfogadott és el nem fogadott véleményt, azok indokolásával együtt. Kifogást nem tevő véleményezőnek csak azt az érdekeltet lehet tekinteni, aki a véleményezési eljárás (és nem

csak az egyeztető tárgyalás) során írásbeli véleményt nem terjesztett elő, és az egyeztető tárgyaláson sem vett részt. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint ezek konjunktív feltételek, amelyeknek együttesen kell fennállniuk és teljesülniük ahhoz, hogy a véleményezési eljárás adott szereplőjét kifogást nem tevő véleményezőnek tekinthesse a szabályozást előkészítő önkormányzat. Az egyeztető tárgyalásra a véleményezési eljárás valamennyi érdekeltjét meg kell hívni, nemcsak azokat, akik korábban írásos véleményt terjesztettek elő. A KÖTEVIFE vonatkozásában a konjunktív feltételek nem teljesültek, hiszen egyet nem értő álláspontot terjesztett elő a véleményezési eljárásban, álláspontját az Étv. 9. § (4) bekezdése szerint az egyeztető tárgyaláson jegyzőkönyvben kellett volna rögzíteni az el nem fogadás indokával együtt. Az egyeztető tárgyalásnak nemcsak az a szerepe, hogy lehetőséget adjon az eltérő vélemények tisztázására, hanem a miniszteri, főépítési véleményezésnek megalapozó anyaga. A főépítész részére nyitva álló 30 napos határidő csak akkor nyílik meg, ha őt a szabályozási terv vagy építési szabályzat teljes – a véleményezési eljárás eredményeként kialakított – dokumentációjának, valamennyi addig beérkezett, de el nem fogadott véleménynek és az el nem fogadás indokainak, továbbá az egyeztető tárgyalás jegyzőkönyvének megküldésével a saját véleménye kialakítására felkérlik. Ilyen – teljes körű – felkérés hiányában a 30 napos határidő el sem kezdődik. A tervek elfogadásának további feltétele, hogy a területi főépítési véleményt ismertessék a testülettel.

A fentebb felsorolt szabályok megsértése miatt az Alkotmánybíróság az Ör.-t törvénysértőnek, és így az Alkotmány 44/A §-ának (2) bekezdésébe ütközőnek ítélte.

504/B/2001. sz. AB határozat

Az indítványozók állítása szerint az érintett önkormányzat a helyi építési szabályzat tárgyában alkotott Ör. 1 és Ör. 2 számú rendeleteinek megalkotása során jogsértően járt el, mivel nem tartotta be az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvényben (a továbbiakban Étv.) kötelezően előírt véleményeztetési eljárás szabályait, valamint megsértette a tulajdonosok jogait, mivel őket semmilyen formában nem tájékoztatta a rendelet tervezetéről, illetve közmeghallgatást sem tartottak, ami sérti az Étv. 3. §-ában foglaltakat. Az indítványozók vitatják ugyanakkor az önkormányzat által alkotott helyi építési szabályzat, valamint szabályozási terv közérdekűségét is.

Az indítvány nem megalapozott.

Az Étv. 13. § (2) bekezdése meghatározza, melyek azok a kérdések, amelyeket a helyi építési szabályzatnak mindenképpen rendeznie kell. Ezen minimális szabályozási tárgykörök közé tartozik a beépítésre szánt területek, valamint az azokon belüli egyes területrészek (építési övezetek) lehatárolása, azok felhasználásának, beépítésének feltételei és szabályai meghatározása; a beépítésre nem szánt területek tagozódásának, az egyes övezetek lehatárolásának, felhasználásuk és az azokon történő építés feltételeinek, szabályainak a megállapítása. A helyi építési szabályzat tehát szükségképpen érinti a tulajdonhoz való jogot. A tulajdonhoz való jog alapvető jog, de nem korlátlan, a köz érdekében a közérdekkel arányos módon korlátozható. Az Alkotmánybíróság a 64/1993. (XII. 22.) AB határozatában határozta meg elvi éllel a tulajdonkorlátozás alkotmányosságának vizsgálata során alkalmazandó szempontokat. A közérdekből szükséges korlátozás esetén a beavatkozást igazoló közérdek és a tulajdonos kényszerű jogsérelme közötti arányosság megkövetelheti a veszteség kiegyenlítését, vagy mérséklését a tulajdonos súlyos megterhelése esetén, illetőleg akkor, ha a törvény a tulajdonosoknak csak egy csoportját kényszeríti teherviselésre, az összehasonlítható tulajdonosokat pedig nem. A településrendezési feladatok ellátása, ahogyan azt a kisajátításról szóló 2007. évi CXXIII. törvény 2. § c) pontja kifejezetten rögzíti is, közérdekűnek

tekintendő, amely elsősorban az építési övezetek, illetve az övezeti besorolás kialakítása révén érinti a tulajdonhoz való jogot, ha a korábbi szabályozáshoz képest megváltoztatja, vagy korlátozza az ingatlanok használati módját. A tulajdonhoz való jog korlátozása azonban nem lehet aránytalan. Azokra az esetekre nézve, amikor a megalkotott településrendezési tervek, helyi építési szabályzatok a tulajdonhoz való jog olyan súlyos korlátozását eredményezik, amelyekben a tulajdonkorlátozás csak kártalanítás mellett tekinthető arányosnak, az Étv. 30. § (1) bekezdése biztosítja a kártalanítás lehetőségét. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Ör. 1 és Ör. 2 indítvánnyal érintett rendelkezései közérdekből történnek, nem valósítanak meg aránytalan korlátozást, így nem állnak ellentétben az Alkotmány 13. §-ában foglaltakkal. Az Étv. 9. §-a speciális eljárási szabályokat és véleményezési és egyeztetési kötelezettséget ír elő a jogalkotó számára. Az Alkotmánybíróság azonban 30/1999. (X. 13.) AB határozatában rögzítette, hogy „az önkormányzati rendeletalkotás eljárási szabályainak megsértéséből adódó törvényellenesség vizsgálatát csak a közigazgatási hivatal vezetője kezdeményezheti”. A közigazgatási hivatal nem élt az Ötv. 99. § (2) bekezdés a) pontjában biztosított hatáskörével, ezért az Alkotmánybíróság az indítványozási jog hiánya miatt a rendeletalkotási eljárás törvényellenességének megállapítására irányuló kérelmet elutasította.

773/B/2001. sz. AB határozat

Az fővárosi lakosú indítványozók beadványukba azt adták elő, hogy a tulajdonukat képező két lakásos kertes, önálló családi ház jellegű ingatlanuk, – amely sorházas beépítési ingatlanokból álló területen fekszik – egy-egy oldalfalával a sorházakhoz kapcsolódik.

Az érintett ingatlan a szomszédos sorházakkal együtt társasháznak volt minősítve, később azonban az indítványozók társasházból való kiválási igényt terjesztettek elő a tulajdonostársaknál, akik azonban ehhez nem járultak hozzá. A kiválási szándék jelzésével egyidejűleg az ingatlan megosztása iránt kérelmet nyújtottak be az illetékes hatósághoz, amely a telekalakítási engedélyt megadta. A társasházból való kiváláshoz azonban a tulajdonostársak továbbra sem járultak hozzá, így az indítványozók polgári pert indítottak. Eközben telekalakítási engedélyük érvényét veszítette, a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező építéshatóság az engedély érvényének a meghosszabbítását elutasította azzal az indokkal, hogy az időközben bekövetkezett jogszabályváltozás miatt a tárgyi ingatlan „többlakásos lakóterületté” lett átsorolva, így a kialakítandó 472 m² telekterület az előírt 1600 m² telekterületnek nem felel meg”, azaz az időközben hatályba lépett helyi építési szabályzat nem engedi az általuk kért teleknagyságot.

Az indítványozók az önkormányzat által alkotott fővárosi kerületi városrendezési és építési szabályzatról szóló önkormányzati rendeletének (Ör.) azon rendelkezését kifogásolták, amely az érintett területnek a „többlakásos lakóterület” övezeti besorolásáról rendelkezett. Véleményük szerint az Ör. ezen szabályai az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.), valamint az országos területrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet (a továbbiakban: OTÉK.) előírásaiba ütközik.

Az indítvány nem megalapozott.

Az irányadó jogszabályok alapján Budapest Főváros Közgyűlése megalkotta a Budapesti Városrendezési és Építési Keretszabályzatról szóló rendeletét (BVKSZ-t), amely az Étv. 14. § (3) bekezdésével összhangban felhatalmazást ad a kerületi önkormányzatoknak arra, hogy

saját rendeletükben megalkossák a Kerületi Városrendezési és Építési Szabályzatot (a továbbiakban: KVSZ), illetőleg Kerületi Szabályozási Terve(ke)t (a továbbiakban: KSZT), amelynek rendelkezései nem lehetnek ellentétesek a BVKSZ-ben, valamint a Fővárosi Közgyűlés által rendeletben elfogadott Fővárosi Szabályozási Kerettervben (a továbbiakban: FSZKT) foglaltakkal. A BVKSZ keretövezetekről rendelkezik, amelyekben a KVSZ-ben rögzítendő építési övezetek és övezetek meghatározásához egyes keretszabályozási határértékeket is rögzít. A kerületi képviselő-testületek hatáskörébe tartozik, hogy a keretszabályok figyelembevételével saját KVSZ-ükben a helyi sajátosságoknak megfelelően rögzítsék az építési övezetek és övezetek konkrét meghatározását, illetve a szabályozási értékeket. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Ör. indítvánnyal érintett rendelkezése nem ellentétes más jogszabályokkal, így az OTÉK és a BVKSZ rendelkezéseivel, ezért nem sérti az Alkotmányt, emiatt az indítványt ebben a tekintetben elutasította. A szerzett jogok védelme nem abszolút érvényű, kivételt nem tűrő szabály. Az építésügyi hatósági eljárásokról, valamint a telekalakítási és építészeti – műszaki dokumentációk tartalmáról szóló 37/2007. (XII. 13.) ÖTM rendelet (a továbbiakban: ÖTMr.) 22. § (1) bekezdése és (2) bekezdés c) pontja szerint a hatóság által kiadott, az irányadó jogszabályoknak megfelelő telekalakítási engedély érvényességi ideje a döntés jogerössé és végrehajthatóvá válásának napjától számított egy év. Az ÖTMr. 22. § (5) bekezdés b) pontja szerint az építésügyi hatósági engedély érvénye egy-egy évre a jogszabályi feltételek fennállta esetén meghosszabbítható. Ha az egy éves időtartam alatt az építető nem élt az engedéllyel, és az engedély lejárt előtt annak meghosszabbítását sem kérelmezte, vagy kérelmezte ugyan, de azt meghosszabbítani nem lehetett, az engedély érvényét veszti, „szerzett jogról” nem lehet szó, mivel alanyi jog nem is jött létre. A telekalakítási engedély, mint egyedi közigazgatási aktus kiadása vagy a kiadás megtagadása jogszerűségének vizsgálatára az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 1. §-a értelmében az Alkotmánybíróságnak nem terjed ki a hatásköre. Az Alkotmánybíróság csak a telekalakítási engedély kiadása jogi szabályozásának Alkotmánnyal való összeegyeztethetőségét vizsgálhatja. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Ör. indítvánnyal érintett rendelkezése a már érvényét veszített telekalakítási engedély meghosszabbítására gyakorolt hatása nem sértette az Alkotmányból levezethető szerzett jogok védelmét, mivel az időközben megváltozott jogi szabályozás a már fennálló állapotokat nem érintette, csak a hatályba lépés után keletkeztetett jogokat és kötelezettséget. Az Étv. 3. §-a általános elveket fogalmaz meg, amely elvek konkretizálását az Étv. 9. §-a fogalmazza meg. Ezek sérelmét az indítványozó nem állította, a közigazgatási hivatal a törvényességi ellenőrzése során az Ör. rendelkezését sem tartalmilag, sem eljárásjogilag nem tartotta jogszabálysértőnek, ezért nem élt az Ötv. 99. § (2) bekezdés a) pontjában számára biztosított hatáskörrel. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Ör. rendelkezése nem sérti az Alkotmányt, másrészt a rendeletalkotási eljárás törvényellenességének megállapítására irányuló kérelmet az indítványozási jog hiánya miatt visszautasította.

1015/B/2000. sz. AB határozat

Az indítványozók állítása szerint az önkormányzat természetvédelmi terület feltöltésével ipari területet hozott létre, természetvédelmi és zöldövezeti ingatlanjaikat kertvárosias Lke.-2 jelű övezetbe sorolta, és a HÉSZ lehetővé tette a területen festéküzem létrehozását. Indítványukban mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítását is kérték arra hivatkozással, hogy az önkormányzat elmulasztotta a részletes rendezési terv megalkotását, és így a festéküzem létesítésével sérült az egészséges környezethez és tulajdonhoz való joguk. Az önkormányzat az Alkotmánybíróság megkeresésére előadta, hogy az érintett terület sem országos, sem helyi védettség alatt nem áll.

Az indítvány nem megalapozott.

A HÉSZ a település egész területe beépítésének általános szabályairól rendelkezik, és ezekből az általános szabályokból nem következik a festőüzem létesítésének kötelezettsége. Annak eldöntése, hogy az egyes építési telkeken milyen épületek helyezhetők el, a jogalkalmazó építési hatóság hatáskörébe tartozik. A kiadott hatósági engedélyek, mint egyedi közigazgatási aktusok alkotmányossági vizsgálatára az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel. Az egyedi közigazgatási határozatokra, a határozatok elleni jogorvoslati lehetőségekre a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (Ket.) az irányadó. Az övezeti besorolás jogszerű megváltoztatása is érintheti a tulajdonhoz való alkotmányos jogot. Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) 30. §-ának (1) bekezdése ezért a tulajdonosok kártalanításáról rendelkezik. A kártalanítási igény elbírálása a rendes bíróságok hatáskörébe tartozik. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az indítványt e tekintetben elutasította. A részletes rendezési terv fogalmát – az Étv. által 1998. január 1. napjától hatályon kívül helyezett – az építésügyről szóló 1964. évi III. törvény használta. A hatályos Étv. nem ismeri a részletes rendezési terv kategóriáját. Az Étv. 61. § (1) bekezdés b) pontja szerint, ahol jogszabály „alaptervet, részletes rendezési tervet említ, azon helyi építési szabályzatot és szabályozási tervet” kell érteni. A szabályozási tervek készítésére vonatkozóan az Étv. 12. §-a tartalmaz rendelkezéseket. Eszerint a szabályozási terv-készítési kötelezettséget az ezen jogszabályhelyben megállapított feltételek megléte alapozza meg, Az indítványozók által megjelölt terület esetében a szabályozási terv kötelező megalkotásához előírt feltételek nem állnak fenn, ezért az Alkotmánybíróság a mulasztásban megnyilvánuló indítványt elutasította.

1048/B/2005 sz. AB határozat

Az Alkotmánybírósághoz benyújtott három indítványban az indítványozók az érintett nagyközség településszerkezeti terve és helyi építési szabályzataról szóló rendelete (a továbbiakban: Ör.) támadott rendelkezéseinek megsemmisítését kérték utólagos normakontroll keretében. Az egyik indítványozó úgy vélte, hogy az Ör. kifogásolt rendelkezései alkotmányosértőek, mivel mezőgazdasági terület és erdőterület tekintetében kizárják a külszíni bányaművelésű területbe történő átsorolást. Az indítványozó szerint a támadott rendelkezés ellentétes a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvényben (a továbbiakban: Btv.) és a végrehajtásáról szóló 203/1998. (XII. 19.) Kormányrendeletben foglaltakkal, valamint a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (a továbbiakban: Ötv.) 16. § (1) bekezdésével. A Btv. 39. § (3) bekezdése szerint az ipari vagyont tartalmazó területeket – a bányafelügyelet javaslatára – a területrendezési tervek, illetőleg a településrendezési eszközök kidolgozásánál figyelembe kell venni. Az önkormányzat azonban az ipari vagyon létét nem vette figyelembe. Ezzel összefüggésben kifogásolja az indítványozó azt is, hogy az Ör. egyik rendelkezése, amely szerint új külszíni bányanyitás kizárólag a Településszerkezeti Terv és a Külterületi Szabályozási Terv módosításával történhet, sérti az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében írt jogbiztonság elvét. A rendeleti szabályzásmérlegelési lehetőséget biztosítja a jogalkalmazó szervek számára, amelynek határait nem jelöli ki. Az indítványozó a továbbiakban a Magyar Bányászati Hivatal ellen, közigazgatási határozat felülvizsgálata iránti eljárás kezdeményezését jelzi, amely jövőbeni bírósági eljárásban kéri az „alkotmányellenes rendelkezések alkalmazhatóságának kizárását a konkrét ügyben. A másik indítványozó szerint az Ör. támadott rendelkezései a bányászati tevékenységnek a

mezőgazdasági és erdőterületre vonatkozó jövőbeni megtiltásával sértik az Alkotmány 10. § (1) bekezdését, így a Magyar Államot megillető tulajdonosi jogot.

Az indítványok nem megalapozottak.

Az Ör. az érintett önkormányzat településszerkezeti tervét, a helyi építési szabályzatát és a jóváhagyott szabályozási tervet foglalja magában. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a településrendezésre vonatkozó eljárási szabályok – az Étv.-nek a 2006. évi L. törvény 4. § (1) bekezdésével módosított, 2006. május 1-jétől hatályos 9. § (3) bekezdése – szerint az elkészített helyi építési szabályzatot és településrendezési terveket a megállapítás, illetve a jóváhagyás előtt a polgármesternek véleményeztetnie kell a külön jogszabályban meghatározott államigazgatási, az érintett települési önkormányzati és az érdekképviselői szervekkel, valamint a társadalmi szervezetekkel, amelyek írásos véleményt adhatnak. Kivételek ez alól azok a külön jogszabályban meghatározott államigazgatási szervek, amelyek a településrendezési eljárás során az eljárásban szakhatóságként vesznek részt. A külön jogszabály az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 3. számú melléklete, amelynek 2007. január 1-jétől hatályos 22. pontja a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal illetékes bányakapitányságát jelöli ki a véleményezési eljárásban érdekelt szervnek. A képviselő-testület beszerezte a szükséges szakhatósági állásfoglalást, a meglévő bányatelket a rendezési tervben feltüntette, figyelembe vette továbbá „az érzékeny természeti területekre vonatkozó szabályokról” szóló 2/2002. (I. 23.) KÖM-FvM együttes rendeletében valamint az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvényben írt vonatkozó rendelkezéseket, és megállapítható, hogy az indítvánnyal támadott rendelkezések összhangban vannak a magasabb szintű jogszabályokkal. Az Ör. támadott azon rendelkezése – amely szerint „Új külszíni bányanyitás kizárólag a Településszerkezeti Terv és a Külterületi Szabályozási Terv módosításával történhet.”, nem sérti a jogbiztonság követelményét. Azzal az indítvánnyal kapcsolatban, miszerint az indítványozó a fenti támadott rendelkezések alkalmazhatóságának kizárását kéri a jövőben a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal ellen közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt a megyei bíróság előtt megindítandó perben, az Alkotmánybíróság arra mutatott rá, hogy miután az indítványok elutasításra kerültek a perben, való alkalmazhatóságuk fel sem merült. A tulajdonvédelemhez kapcsolódóan az indítványozó szerint alkotmányellenesek az Ör. rendelkezései azért is, mert a Magyar Államnak mint tulajdonosnak a nemzeti vagyonhoz kötődő rendelkezési és hasznosítási jogát akadályozza. Az Alkotmánybíróság következetes álláspontja szerint az állami monopólium körébe vont tevékenysége nem része a piaci szférának. Az állam széles körű döntési szabadsággal rendelkezik a tekintetben, hogy mit nyilvánít az állam kizárólagos gazdasági tevékenysége körébe tartozónak. A monopol-tevékenység nem lévén része a versenyszférának, sem az nem alkotmányellenes, ha a monopoljog gyakorlásának egyes részletszabályai eltérnek a versenyszféra szabályaitól, sem pedig az, ha bizonyos tevékenységi fajtákra nézve mások a koncessziós pályázat feltételei. A diszkrecionális jogkörnek is megvannak az alkotmányos korlátai. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Ör. rendelkezései nem alkotmányosértőek, ezért az indítványokat elutasította.

100/2008. sz. AB határozat

Az Alkotmánybíróság Budapest Főváros IV. kerület, Újpest Önkormányzat képviselőtestületének

- *az épített környezet tervszerű fejlesztésének egyes szabályairól szóló rendeletét (beépítési terv), tiltott hatáskör átruházás, garanciális eljárási szabályok megsértésére tekintettel,*

➤ „a telkek beépítésének szabályáról” szóló rendeletét a hatáskörelvonás tilalmának megsértésére tekintettel

alkotmányellenesnek ítélte és megsemmisítette.

- 1.) A helyi rendelet „beépítési terv” elnevezéssel új jogintézményt vezetett be, melynek jóváhagyását a rendelet a képviselő-testület városfejlesztési bizottságának hatáskörébe utalta. A beépítési terv fogalmába tartozó beépítést meghatározó paraméterek olyan előírások, melyeket az Étv. és az OTÉK a szabályozási tervben és a helyi építési szabályzatban rendel megállapítani. Az Étv. 7. § (3) bekezdése alapján a településrendezés ezen eszközének megállapítására rendeleti formában a képviselő-testület jogosult. A rendelet elfogadására az Étv. 9. §-ában rögzített eljárási rendet mellőzte az önkormányzat. Az Alkotmánybíróság rámutatott arra, hogy az önkormányzat rendeletalkotási eljárását keretjellegetően törvények szabályozzák. Az Ötv. és az Étv. előírásaiból kitűnik, hogy az önkormányzatok városrendezésre és építésügyre vonatkozó szabályozási autonómiája kizárólag a rendeletalkotás tartalmát és az alkalmazott eljárás lefolytatását meghatározó törvényességi keretek között érvényesülhet.
- 2.) Az indítványozó azt kifogásolta, hogy „a telkek beépítésének szabályáról” szóló rendelet szerint a városfejlesztési bizottság előzetes hozzájárulását teszi szükségessé az építési engedély kiadásához.
Az Alkotmány 44/B. § (3) bekezdése alapján törvény vagy kormányrendelet hatósági hatáskört állapíthat meg a jegyzőnek, kivételesen a képviselő-testület hivatala ügyintézőjének.
Az építésügyi és építés-felügyeleti hatóságok kijelöléséről és működési feltételéről szóló 343/2003. (XII. 16.) Kormányrendelet 1. §-a a jegyzőhöz telepíti a hatáskört. Az Áe. 4. § (6) és a Ket. 19. § (4) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a hatóságtól – a törvényben meghatározott kivétellel – a hatáskörébe tartozó ügy nem vonható el.
Az Alkotmánybíróság szerint tiltott hatáskörelvonásnak minősül az olyan szabályozás, amely a jegyző döntési hatáskörét oly módon korlátozza, hogy a döntés megalkotását az önkormányzat valamely szerve előzetes egyetértési, jóváhagyási vagy javaslatvételi jogához kapcsolja.

1148/H/2007. sz. AB határozat

Az Alkotmánybíróság Sopron Megyei Jogú Város Lővérek városrész és környéke szabályozási tervéről és helyi építési szabályzatáról szóló rendelet egyes rendelkezését és a közgyűlés módosított településrendezési tervről szóló határozatát vizsgálta az alábbi kérdések tekintetében.

- 1.) *Az indítványozó szerint a vasúthoz közel eső, lakóterület céljára kijelölt terület nem alkalmas a lakóterületi besorolásra, mivel ott zajárnyékoló fal hiányában nem teljesülnek a zaj- és rezgésvédelemről szóló jogszabály előírásai.*
- 2.) *A helyi építési szabályzat megsértette a természetvédelmi törvény előírásait azzal, hogy a helyi védelem alá helyezett Harkai platót „különleges terület” területfelhasználási egységbe sorolva lehetővé tette a 3 %-os, legnagyobb beépíthetőséget.*

Az Alkotmánybíróság a vizsgált rendelkezéseket megfelelőnek találta.

- 1.) A rendelet megalkotásakor hatályos zaj- és rezgésvédelmi előírásokat új tervezésű, vagy megváltozott területfelhasználású területeken kellett alkalmazni. A kérdéses területnek lakóterületi státuszt egy korábbi helyi rendelet adott, így a terület

lakóterületi besorolása nem minősül új tervezésűnek vagy megváltozott területfelhasználású területnek.

- 2.) A Harkai plató területe a természet védelméről szóló 1996. évi III. törvény (Tvt.) rendelkezései alapján helyi jelentőségű természeti érték. A terület egyes részének beépítésre szánt területként kijelölése – önmagában – nem szünteti meg a terület védettségét. A Tvt. 35. § (1) bekezdés a) pontja alapján tilos olyan épületet, építményt, nyomvonalas létesítményt, berendezést létesíteni, amely a védett terület állagát és állapotát veszélyezteti, károsítja, a tájképi egységet megbontja.

A helyi rendelet összhangban áll az OTÉK 24. §-a szerinti „különleges területre” vonatkozó előírásaival. A helyi rendelet kifogásolt rendelkezéseiből nem következik a védett természeti terület állapotát, jelképét megváltoztató építmény létrehozása.

Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy a helyi rendelet előírásai szerint a különleges területen építési engedély csak a beépítés módját tisztázó elvi engedély alapján adható. Az építési engedélyezési eljárás egyik célja éppen az, hogy az építető előzetesen tisztázza a telek beépítésére vonatkozó természet-, táj- és környezetvédelmi, talajvédelmi, stb. követelményeket.

Erre tekintettel a 3 %-os beépítettséget lehetővé tevő szövegrész alkotmányellenessége nem állapítható meg.

440/B/2006. sz. AB határozat

Az indítvány szerint Szombathely Kámoni Arborétum környékének részletes szabályozási terve magasabb szintű jogszabályba ütközik, mert a helyi rendelet „természetvédelmi különleges terület” megnevezése ellentétes az OTÉK 24. §-ában meghatározott „különleges terület” megnevezéssel.

Az Alkotmánybíróság szerint **az indítvány nem megalapozott**. Ugyanis e természetvédelmi terület létesítése az Országos Természetvédelmi Tanács határozatán, védettségének fenntartása a 162/2007. (XII. 27.) KvVM rendeleten alapul. A helyi rendelet természetvédelmi különleges terület meghatározó rendelkezése maradéktalan összhangban van az Ötv. 8. § (1) bekezdésével, az Étv. 7. § (1) bekezdésével, 12. § (5) bekezdésével, 13. §-ával, az OTÉK 24. § (1) és (3) bekezdésével és a KvVM rendelettel.

447/B/2002. sz. AB határozat

Az indítvány szerint Kétvölgy Község helyi építési szabályzatáról szóló rendelet sérti a jogalkotásról szóló törvény 18. §-át, mert a rendelet normaszövege nem tartalmazza a különböző területek övezeti besorolását, a normaszöveg nem utal arra, hogy a szabályozási terv a normaszöveg része.

Ezért a rendelet az indítványozó álláspontja szerint alkalmatlan arra, hogy normatív hatást fejtsen ki.

Az Alkotmánybíróság az **indítványt** az Étv. 7. § (3) bekezdése, 13. § (1)-(2), (5) és (6) bekezdése alapján **elutasította**.

A szabályozási terv tartalmazta a különböző területek övezeti besorolását. Az Alkotmánybíróság Étv. fenti rendelkezései alapján megállapította, hogy a helyi építési szabályzatot, azaz a helyi rendelet normaszövegét és a hozzá tartozó szabályozási tervet együtt kell alkalmazni.

Helytelen az indítványozó azon észrevétele, hogy a helyi építési szabályzathoz készített szabályozási terv nem normatív aktus.

3.2. Út- és közműépítési beruházáshoz való hozzájárulás

165/2008. sz. AB határozat

Az Alkotmánybíróság ezen határozata alapján **alkotmányellenes** az a rendeleti szabályozás, amely *utca, házszám, helyrajzi szám, alapján meghatározza, hogy a közműfejlesztési hozzájárulás fizetése szempontjából melyek az érintett ingatlanok, és ezekhez hozzárendelve konkrétan meghatározza az egyes ingatlanok után fizetendő hozzájárulás összegét.* Alkotmányellenes ugyanis az a szabályozás, amely az ingatlantulajdont korlátozó egyedi döntések rendeleti formában való megjelentetésével, több egyedi döntés jogszabályba történő „összefoglalásával” gyakorlatilag kizárja a fellebbezés és a bírósági felülvizsgálat benyújtásának a lehetőségét.

882/B/2005. sz. AB határozat

Az Étv. 28. § (2) bekezdése szerint, ha a kiszolgáló utat, illetőleg közművet a települési önkormányzat megvalósította, annak költségét részben, de legfeljebb a költségek 90 %-áig az érintett ingatlanok tulajdonosaira átháríthatja. Az Étv. nem tartalmaz olyan megkötést, hogy az önkormányzat miként, hogyan gondoskodik a beruházás megvalósításáról. Következésképpen nem jogszabályellenes az a helyi szabályozás, amely az alábbiak szerint *definiálja az önkormányzati beruházásból megvalósított út- és közműberuházás fogalmát: „önkormányzati beruházásnak számít a teljes egészében vagy részben az Önkormányzat mindenkori költségvetéséből finanszírozott beruházás, illetőleg minden olyan út, járda és közműépítés, amelyben az Önkormányzat szerződő fél.”* Ezzel a szabályozással **az önkormányzat nem lépte túl a jogalkotási hatáskörét.**

3.3. Tilalom, elővásárlási jog

125/2008 sz. AB határozat

Az Alkotmánybíróság **megállapította Vác Város Önkormányzatának két, egymással tartalmilag összefüggő rendelete alkotmányellenességét**, és megsemmisítette azokat. Ezek:

- 1.) az elővásárlási jog bejegyzéséről szóló 2007. évben alkotott rendelet (Ör1) és
- 2.) a változtatási tilalom elrendeléséről szóló rendelet (Ör2).

- 1.) Az Étv. 25. § (2) bekezdése korábban valóban feljogosította az önkormányzatokat e tárgykörben rendeletalkotásra.

Az Alkotmánybíróság azonban a 43/2006. (X. 5.) AB határozatával az Étv. e rendelkezését alkotmányellenesnek találta és azonnali hatállyal megsemmisítette. Így 2007. évben Vác város képviselő-testülete felhatalmazás hiányában, az Ötv. 16. § (1) és az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdés rendelkezését sértve alkotta meg két ingatlanra vonatkozó elővásárlási jog bejegyzéséről szóló rendeletét.

- 2.) Az Ör2 ugyanazon két ingatlanra rendel el változtatási tilalmat városi múzeum „létesítése” céljából. Az indítványozó álláspontja szerint a helyi rendeletalkotás

hátterében a megyei önkormányzat múzeumi hálózat, múzeumi rendelet átalakításról szóló határozata áll. Az Alkotmánybíróság az indítványban foglaltakat megvizsgálta és megállapította, hogy nem áll fenn a változtatási tilalom elrendelésének törvényi indoka, célja. Hiszen a tilalom célja az Étv. alapján annak megakadályozása lehet, hogy az építési szabályok átalakítása előtt egy adott területen visszafordíthatatlan beavatkozások történjenek. A múzeumi szervezet átalakítása nem ilyen esemény. Tehát az önkormányzat jogalkotó hatalmával visszaélve alkalmazta a tulajdonos joggyakorlását jelentős mértékben korlátozó jogintézményt.

3.4. Változtatási tilalom

139/2008. sz. AB határozat

Indítványozó az önkormányzat változtatási tilalom elrendeléséről szóló Ör. alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.

Az Alkotmánybíróság egy korábbi döntésében kifejtette, hogy a változtatási tilalom elrendelése a tulajdon feletti rendelkezési jogot, mint a tulajdonhoz tartozó részjogosítványt meghatározott időtartamra korlátozhatja. A tulajdonkorlátozás alapjául szolgáló közérdek az épített környezet védelme, illetve a településrendezési feladatok megvalósítása érdekében a helyi építési szabályzat, illetőleg a szabályozási terv elkészítésének időszakára a tervezés, illetőleg a terveknek – elfogadásuk utáni – megvalósíthatósága ellehetetlenülésének megakadályozása (152/B/2002. AB határozat, ABH 2002, 1591, 1595.). A változtatási tilalom célja az építési szabályozások meghatározó átalakítása előtt egy adott terület megóvása attól, hogy azon visszafordíthatatlan beavatkozások történjenek.

Az Étv. előírásai szerint a helyi építési szabályzat, illetve a szabályozási terv – amelyek elkészítésére, illetve felülvizsgálatára adott írásbeli megállapodás a változtatási tilalom rendelettel történő meghatározásának formai feltétele – a település közigazgatási területére, vagy külön-külön annak egyes – legalább telektömb nagyságú – területrészeire készülhet. Az Étv. fogalmi rendszerében a telektömb: a telkek olyan csoportja, amelyet minden oldalról közterület vagy részben más beépítésre nem szánt terület határol.

Az Ör. nem felel meg ezeknek a törvényi előírásoknak, mivel nem a telektömbre, hanem ezen belül csupán egyetlen ingatlanra rendelte el a változtatási tilalmat, így az ellentétes az Étv. 21. § (1) bekezdésének rendelkezéseivel. Ez a törvénysértés is mutatja, hogy az Ör. nem az önkormányzati rendelettel megállapítható változtatási tilalom intézményének valódi célját, azaz a készülő helyi építési szabályzat és szabályozási terv – elkészültük utáni – megvalósíthatóságát, hanem – az indítvány mellékleteként becsatolt iratokból és képviselő-testületi ülési jegyzőkönyvi kivonatokból is megállapítható – egyéb szempontokat szolgál.

Az a változtatási tilalom, amely nem felel meg az Étv.-ben szabályozott törvényi feltételeknek, az egyúttal a tulajdonhoz való jogot is sértve, azt alkotmányellenesen korlátozza.

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Ör.-ben a változtatási tilalom elrendelése a joggal való visszaélés tilalmába ütközik, így sérti az Alkotmány 2. § (1) bekezdését és a 13. § (1) bekezdését.

A fentiek alapján az Alkotmánybíróság **az Ör.-t** – határozatának közzététele napjával – **megsemmisítette.**

164/2008. sz. AB határozat

Indítványozó az önkormányzat változtatási tilalom elrendeléséről szóló Ör. rendelkezéseinek a folyamatban lévő ügyekben történő alkalmazását előíró 4. § megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.

A Jat. 12. § (2) bekezdésébe foglalt követelményt az Alkotmánybíróság több határozatában értelmezte. A 34/1991. (VI. 15.) AB határozat szerint: „Az Alkotmánybíróság az Alkotmánynak a Magyar Köztársaságot jogállamnak minősítő rendelkezése alapján a Jat. 12. § (2) bekezdésében foglalt azt a garanciális rendelkezést – amely szerint a jogszabály a kihirdetését megelőző időre nem állapíthat meg kötelezettséget, és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé – alkotmányos jellegű szabálynak tekinti.” (ABH 1991, 170, 172.) Az 57/1994. (XI. 17.) AB határozat pedig megállapította: „Az Alkotmánybíróság számos határozatában foglalkozott a jogbiztonsággal, s a jogbiztonságra figyelemmel a visszamenőleges hatályú jogi szabályozás tilalmával. A jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény 12. § (2) bekezdése szerint »a jogszabály a kihirdetését megelőző időre nem állapíthat meg kötelezettséget, és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé«. Következésképpen az alkotmánybírósági gyakorlat a tekintetben, hogy valamely jogszabály nem csupán akkor minősülhet az említett tilalomba ütközőnek, ha a jogszabályt a jogalkotó visszamenőlegesen léptette hatályba, hanem akkor is, ha a hatálybaléptetés nem visszamenőlegesen történt ugyan, de a jogszabály rendelkezéseit – erre irányuló kifejezett rendelkezés szerint – a jogszabály hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell.” (ABH 1994, 316, 324.)

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) 22. § (1) bekezdése értelmében: „A változtatási tilalom alá eső területen – a 20. § (7) bekezdésében foglalt esetek kivételével – telket alakítani, új építményt létesíteni, meglévő építményt átalakítani, bővíteni, továbbá elbontani, illetőleg más, építésügyi hatósági engedélyhez nem kötött értéknövelő változtatást végrehajtani nem szabad.”

Az Ör. 4. § azzal, hogy rendelkezéseit valamennyi folyamatban lévő ügyre alkalmazni rendeli, szembekerül az Étv. 20. § (7) bekezdésébe foglalt kivételt meghatározó szabályokkal. Az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdés értelmében az önkormányzat rendelete nem lehet ellentétes magasabb jogszabállyal.

Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította az önkormányzati rendeleti szabály törvénnyel való ellentétét, ezért – az indítványban foglalt kérelemnek megfelelően, de eltérő indokok alapján – az Ör. 4. §-ának a „**Rendelkezéseit a folyamatban lévő ügyek esetében is alkalmazni kell.**” szövegrészét megsemmisítette.

4. KÖRNYZETVÉDELEM, ÁLLATTARTÁS

4.1. Zajvédelem

103/2008. sz. AB határozat

Az indítványozó, aki vasárnap végez a településen mozgóbolti tevékenységet és a megérkezését hangjelzéssel kíséri, az Ör. mozgóárusítókra vonatkozó rendelkezéseit támadta. Álláspontja szerint azok ellentétesek a zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló 8/2002. (III. 22.) KöM-EüM együttes rendelet (R.) rendelkezéseivel, mivel az Ör. a melléklete szerinti határértékeket egységesen állapította meg és nem vette figyelembe, hogy az

R. a zajforrás jellegétől, forrásától függő differenciált határérték-előírásokat tartalmaz. Ezért az ellentétes az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdésével is.

Az indítványozó az Ör. 7. §-át azon az alapon támadja, hogy a közterületen történő értékesítés esetén hirdetés vagy figyelemfelhívás céljára szolgáló hangosító eszköz szombati és vasárnapi használatának korlátozása, illetve tiltása csak a mozgóbolti tevékenységet végző vállalkozók tevékenységét korlátozza, még hozzá protekcionista módon, a helyi vállalkozók védelme érdekében, ami sérti az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdését.

Ez a szabályozás szerinte az egyéb helyzet szerinti különbségtétel alkotmányi tilalmába ütközik, mivel a vitatott rendelkezés nem a zajterhelés mértéke, hanem annak célja (mozgóbolti értékesítés) szerint tiltja a hangosító eszköz használatát.

Az indítvány részben megalapozott.

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (Kt.) 48. § (1) bekezdése szerint a települési önkormányzat képviselő-testülete – törvényben vagy kormányrendeletben meghatározott módon és mértékben – illetékességi területére a más jogszabályokban előírtaknál kizárólag nagyobb mértékben korlátozó környezetvédelmi előírásokat határozhat meg.

Az Alkotmánybíróság már foglalkozott az általános (miniszter rendeletben) meghatározott határértékek és az önkormányzati zajvédelmi rendeletalkotás viszonyával. Megállapította, hogy a képviselő-testület önálló, új határértékeket nem állapíthat meg, mivel erre a Kt. felhatalmazása (89. § (3)) alapján csak miniszter rendeletben, vagy egyedi ügyekben a környezetvédelmi hatóság jogosult.

Az R. egyrészt a környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól szóló 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet (Korm.r.) 2. § p) pontja szerinti zajtól védett területekre a zajt kiváltó tevékenységtől, a zajforrástól függően, illetve a Korm.r. 2. § q) pontja szerinti zajtól védendő épületek zajtól védendő helyiségeinek osztályozásától függően, két napszakra figyelemmel állapítanak meg határértékeket. Figyelemmel arra, hogy az Ör. egyrészt egységesen, a zajforrás által kibocsátott zajterhelésre és a környezeti zajforrás hatásterületének területi funkciója alapján, másrészt nem kettő, hanem három napszak figyelembevételével határozta meg a határértékeket, tartalmilag új határértékeket állapított meg egyes, az R1. által szabályozott tevékenységekre. Ez sérti az Alkotmány. 44/A. § (2) bekezdését, tehát alkotmányellenes.

A mozgóbolti tevékenységhez használt hangosító eszközök hétvégi korlátozása, illetve tiltása minden közterületen értékesítést folytató vállalkozóra azonos módon vonatkozik, így nem áll fenn megkülönböztetés a szabályozással érintett jogalanyok vonatkozásában.

34/2008. sz. AB határozat

Egy fővárosi kerületi önkormányzat zaj- és rezgésvédelem tárgyában alkotott rendeletének három pontját támadta az indítványozó.

Az indítványozó egyrészt kérte az Ör. határértékeket megállapító rendelkezésének megsemmisítését, mivel azok szigorúbbak az irányadó 8/2002. (III. 22.) KöM-EüM rendeletben (a továbbiakban: R.) megállapítottaknál. Álláspontja szerint ezért az Ör. támadott rendelkezései sértik a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Kt.) 48. § (1) bekezdését, amely szerint a fővárosi önkormányzat esetén a más jogszabályokban előírtaknál kizárólag nagyobb mértékben korlátozó előírásokat a fővárosi közgyűlés határozhat meg önkormányzati rendeletben.

Az Ör. egy másik rendelkezése szerint tilos pihenő és munkaszüneti napokon egész nap, illetőleg munkanapokon 20.00 és 7.00 között a gépi munkavégzéssel és tehergépjármű

forgalommal együtt járó bontási és építési tevékenység végzése lakóépület 30 méteres körzetében.

Az indítványozó által támadott harmadik rendelkezés szerint a lakóépületek közös tulajdonú területén – nem építési engedély köteles tevékenység esetén is – zajforrás elhelyezését a társasház tulajdonközössége csak abban az esetben engedélyezhet, ha hiteles akusztikai mérés annak megfelelőségét igazolja.

Az indítvány megalapozott.

Az Alkotmánybíróság a kerület közigazgatási területére meghatározott zajvédelmi követelmények, az üzemi létesítménytől származó zajok terhelési határértékeinek vizsgálata után megállapította, hogy a határértékek szigorúbban az R.-ben megjelöltekénél, valamint az R.-ben található nappali és éjszakai idősávokat is megváltoztatva három időzónát állapít meg. A Ör. valójában ezzel önálló, új határértéket állapított meg, túlterjeszkedve a hatáskörén, arra ugyanis a Kt. felhatalmazása alapján csak miniszter rendeletben, vagy környezetvédelmi hatóság jogosult. Jelen esetben továbbá az is korlátja a kerületi önkormányzat jogalkotói hatáskörének, hogy csak a fővárosi közgyűlés határozhat meg az illetékességi területükre az előírtaknál kizárólag nagyobb mértékben korlátozó rendeletet. Ebből az is következik, hogy a képviselő-testület túlterjeszkedett a jogalkotói jogosultságán azzal, hogy megtiltotta a hétvégékre, illetőleg a munkanapokon korlátozta a bontási és építési tevékenység végzését. A társasházakra vonatkozó szabályozás kérdésében: a társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény (a továbbiakban: Ttv.) szerint a közös tulajdonban lévő épületrészek, területek és helyiségek használatára vonatkozó részletes szabályokat a közösség határozza meg a házirendben. Vagyis, e tevékenységekkel kapcsolatos valamennyi döntés kizárólag a tulajdonosi közösséget illeti meg. Következésképpen a társasház tulajdonközössége terhére megállapított akusztikai mérési kötelezettség és ennek a nem építési engedély köteles rendeltetés megváltoztatás esetére is vonatkozó előírása ellentétes a magasabb szintű, általános szabályozást tartalmazó Ttv.-vel és az Étv.-vel.

4.2. Állattartás

1423/B/2007. sz. AB határozat

Az indítványozó szerint az Ör. egyes rendelkezései diszkriminációt valósítanak meg az állattartó és a nem állattartó állampolgárok között, ezenkívül aránytalan mértékben korlátozzák a tulajdonhoz való jogot is. Álláspontja szerint elfogadhatatlan, hogy az Ör. egyes esetekben az összes szomszéd beleegyezését megköveteli az állattartási engedély kiadásához. Kifejti azt is, hogy a visszaható hatály tilalmába ütköző szabályozásról van szó, ugyanis az Ör. a hatálybalépése előtt megkezdett állattartásokra is vonatkozik.

Az indítvány nem megalapozott.

A jelen ügyben az Ör. hatálya az állattartókra terjed ki, és általánosan, egységesen – kivételeket nem engedve – határozza meg az állattartás feltételeit az önkormányzat területén. A szabályozás valamennyi tulajdonosra azonos módon vonatkozik, mindenkinek ugyanolyan feltételek mellett teszi lehetővé az állattartást, ezért ezzel kapcsolatban alkotmányellenességet eredményező megkülönböztetés nem állapítható meg.

Az, hogy az Ör. a kutya- és macskatartást bizonyos esetekben a szomszédok hozzájárulásától teszi függővé, tulajdonosi korlátozásként értékelhető.

Az Alkotmány nem szól a tulajdonhoz való jog – mint alapjog – korlátozhatóságáról, ennek dogmatikáját az Alkotmánybíróság a 64/1993. (XII. 22.) AB határozatában (ABH 1993, 373.) dolgozta ki. A 42/2006. (X. 5.) AB határozat az alábbiakat tartalmazza:

„Az Alkotmány 8. §-ának (2) bekezdése határozza meg az alapvető jogok korlátozásáról szóló általános szabályt. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a 8. § (2) bekezdése alapján alapvető jog korlátozása akkor tekinthető alkotmányosnak, ha a korlátozást törvény mondja ki, a korlátozás szükséges és az elérendő célhoz viszonyítva arányos.” [20/1990. (X. 4.) AB határozat ABH 1990, 69, 70-71.]

A tulajdonjog korlátozásánál az alkotmányossági vizsgálat egyik szempontja a másik alapvető jog, alkotmányos érték vagy cél érvényesülésének szükségessége, vagy a közérdek miatt fennálló szükségesség.

Az Alkotmánybíróság álláspontja az, hogy amikor az önkormányzat az állattartás rendjét a helyi (társasházi, szomszédi) lakóközösségek békés együttélésének védelmében szabályozza, a közérdek alapján jár el és hajt végre rendelete révén közcélú tulajdonkorlátozást.

A vizsgálat másik szempontja itt is – az Alkotmány 8. § (2) bekezdése alapján – az arányosság.

A 23/2000. (VI. 28.) AB határozatában az Alkotmánybíróság már kifejtette, hogy a széleskörűen megkövetelt előzetes írásbeli hozzájárulás aránytalan tulajdoni korlátozást jelenthet.

Nem találta viszont alkotmányellenesnek az Alkotmánybíróság azt a szabályozási módot, ahol a képviselő-testület maximalizálta a tartható kutyák és macskák számát. (772/B/1997. AB határozat)

Jelen ügyben a támadott Ör. a kutya- illetve macskatartást nem tiltja meg, csupán korlátozta a tartható állatok számát. Ezt is csak annyiban, hogy az Ör.-ben meghatározott szám felett ahhoz a szomszédok hozzájárulását írja elő.

Rámutatott továbbá az Alkotmánybíróság arra, hogy az Ör. nem az összes, hanem csak a közvetlen szomszédok számára biztosítja a hozzájárulás megadásának jogát.

Az Alkotmánybíróság megítélése szerint tehát az Ör. nem vezet a tulajdonhoz való (a zavartalan lakáshasználathoz való) jog aránytalan korlátozására.

Az Alkotmánybíróság megállapította továbbá, hogy az Ör. a kihirdetése napján lépett hatályba és nem tartalmazott átmeneti szabályokat. Mégsem beszélhetünk a visszamenőleges hatály tilalmába ütközésről, mivel az Ör. által hatályon kívül helyezett rendelet az Ör.-ben foglaltakkal megegyezően szabályozta az engedély nélkül tartható állatok számát, illetve a közvetlen szomszédok beleegyezésének megszerzésére vonatkozó előírásokat.

5. HELYI ADÓ

205/H/2008. sz. AB határozat

Egy önkormányzat az idegenforgalmi adót kizárólag a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény (a továbbiakban: Htv.) 30. § (1) bekezdés a) pontja szerinti esetre vezette be. Az indítványozó szerint ezen megoldással a képviselő-testület a Htv. rendelkezéseivel ellentétesen szűkítette le az idegenforgalmi adó fizetésre kötelezettek körét.

Az Alkotmánybíróság **az indítványt elutasította.**

Az Alkotmánybíróság határozatában kifejtette, hogy az idegenforgalmi adó olyan kommunális jellegű adó, mely az állandó lakosság szükségleteit meghaladó kommunális szolgáltatásokhoz való hozzájárulást jelenti. Ezen adó tárgya a Htv. 30. § (1) bekezdés a) és b)

pontját tekintve kétféle lehet, melyek közül az önkormányzat valóban kizárólag az egyik alanyi körre koncentrált a rendelet megalkotásakor. Ezért az alapvető kérdés az, hogy a Htv. 7. §-ában foglalt valamely adó-megállapítást korlátozó rendelkezés indokolja-e a törvényi rendelkezéstől való eltérést.

A konkrét esetben az önkormányzat építményadó megállapításáról szóló rendeletet is alkotott. A Htv. 7. § a) pontja rögzíti az adótöbbszörözés tilalmát, mely szerint ugyanazon adótárgy után több jogcímen nem lehet helyi adót megállapítani. Az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy ez az önkormányzatok illetékességi területén található üdülőépületek tekintetében annyit tesz, hogy az önkormányzatnak (adó bevezetésének szándéka esetén) választania kell az üdülőépület után megállapított építményadó, illetve az idegenforgalmi adó bevezetése között. Tekintettel arra, hogy az önkormányzat építményadóról szóló rendeletének tárgyi hatálya az üdülőépületeket is magában foglalja, így az önkormányzat helyesen járt el, mikor ezen szabályozással az adótöbbszörözés tilalmát kerülte el.

391/B/2008. sz. AB határozat

Az indítványozó szerint alkotmányellenes az a helyi szabályozás, amely a telekadó mértékét 1200 m²-ig 100 Ft/ m² mértékben, 1201 m²-től pedig 200 Ft/ m² mértékben állapította meg.

Az indítványozó gondolatmenete szerint a Htv. 6. § c) pontjára figyelemmel az önkormányzatnak a helyi adó megállapítása során tekintettel kellene lennie a helyi sajátosságokra és az adóalanyok teherviselő képességére. Mivel az adott településen tapasztalható telekárak az ország más területein kialakult áraktól messze elmaradnak, így ez a rendeleti szabályozás sérti az Alkotmány 70/I. §-ában kifejtett arányos közteherviselés elvét is.

Az Alkotmánybíróság az indítványt elutasította, és a határozat indokolásában kifejtette, hogy a közterhekhez való hozzájárulás valóban az állampolgároknak az Alkotmányból eredő alapvető kötelezettsége, azonban az állampolgár jövedelmi, vagyoni viszonyaival fennálló arányosság általános követelményéből a jogalkotónak nem származik olyan kötelezettsége, hogy minden egyes adó megállapítása során az adó mértékét differenciáltan szabályozza. Következésképpen nem tekinthető alkotmányellenesnek az adó mértékét tételesen rögzítő szabályozás.

Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint az arányos közteherviselés garanciáit a Htv. teremti meg azzal, hogy meghatározza a helyi önkormányzatok adómegállapítási jogának kereteit, ennek határain belül az önkormányzat szabad mérlegelésén múlik az adó szabályozása, annak célszerűségét az Alkotmánybíróság nem hivatott vizsgálni.

A vagyoni típusú adók körében a Htv. alternatívát kínál az adó mértékének meghatározására. Amennyiben ezek közül az önkormányzat a tételes mérték megállapítását választja, úgy előfordulhat, hogy még a Htv. rendelkezéseinek betartása mellett is méltánytalan helyzet állhat elő. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint azonban a Htv. 6. § c) pontjában foglaltak figyelmen kívül hagyása miatt csak abban az esetben minősíthető alkotmányellenesnek az adó mértéke, amikor az önkormányzat az adó mértékét a Htv. szerinti maximumban határozta meg.

Jelen esetben a Htv. 6. § c) pontjának 2005. január 1. napján életbe lépett módosítása lehetővé teszi, hogy az önkormányzat az adó mértéknek a Htv.-ben rögzített felső értékétől inflációkövetően eltérjen. Erre a körülményre figyelemmel a konkrét önkormányzati rendeletben szabályozott 200 Ft/ m² mérték nem azonos a lehetséges adómaximummal, így nem tekinthető alkotmányellenesnek.

1404/B/2007. sz. AB határozat

Az előző (391/B/2008. AB határozat) ügyvel kapcsolatban leírtakkal azonos következtetésre jutott az Alkotmánybíróság azon indítvány tárgyában, mely *egy építményadóról szóló önkormányzati rendeletet kifogásolt*. A kérdéses szabályozás már az inflációt is figyelembe véve határozta meg tételesen az építményadót, melyre 2005. január 1. napját követően lehetősége van az önkormányzatnak a Htv. 6. § c) pontját módosító rendelkezésnek megfelelően.

55/2008. sz. AB határozat

Három indítvány érkezett egy település építményadó bevezetéséről szóló önkormányzati rendeletével kapcsolatban. Az Alkotmánybíróság az indítványokat egyesítette, mivel azok tárgya összefüggött.

Az első indítvány szerint a rendelet kihirdetése és hatályba lépése közti idő (7 munkanap) túlságosan kevés a jogszabály alkalmazásához való felkészülésre, ekként sérti a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény 12. § (3) bekezdésében foglalt „kellő idő” elvét, következésképpen a jogbiztonság alkotmányos alapelvét is.

A következő indítvány pedig az önkormányzati rendelet adómentességet biztosító szabályainak megsemmisítésére irányult. A rendelkezések szerint nem kell megfizetnie az építményadót annak a magánszemélynek, aki az év első napján fennálló állapot szerint az adó alapjául szolgáló ingatlanba állandó lakosként bejelentkezett. Az indítványozó véleménye szerint az adómentességi szabályok megalkotásával az önkormányzat „visszaélt” a Htv. rendelkezéseivel, másfelől az építményadó a tulajdonosi szempontból való differenciálás okán elvesztette vagyoni adó jellegét.

Az utolsó indítvány a felkészülési idő rövidege mellett azt is kifogásolta, hogy az önkormányzati rendelet adóösszegként a törvényi maximumot határozza meg, sértve ezáltal az arányos közteherviselés elvét. Továbbá magasabb szintű jogszabályba ütközőnek vélte az adó alapjának meghatározásánál a lakáshoz tartozó, nem lakás céljára szolgáló helyiségek fogalmának, mint az adó alapját képező tényezőnek a használatát.

Az Alkotmánybíróság az indítványokat részben megalapozottnak találta.

1./ A jogszabály alkalmazására való felkészülési időt illetően az Alkotmánybíróság gyakorlata azt mutatja, hogy az alkotmányellenesség kizárólag az időtartam kirívó, a jogbiztonságot súlyosan veszélyeztető vagy sértő időtartama, illetve elmaradása esetén állapítható meg. A tárgyi rendelet 18 napot biztosított a felkészülésre. Az indítványozók álláspontja szerint a szabályozás azért aggályos, mivel – lévén, hogy a rendelet adómentességet csak az állandó lakosként bejelentett személyek számára biztosít – a lakcímbjelentés mérlegelésére és megtételére ez az idő nem elegendő. Az Alkotmánybíróság viszont rámutatott arra, hogy a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény 26. § (1) bekezdése értelmében a lakcímbjelentés az állampolgár mérlegelésétől független, törvényen alapuló kötelezettség. Következésképpen a lakcímbjelentés nem tartozik az önkormányzati szabályozáshoz való alkalmazkodás körébe, így ez az indítvány elutasításra került.

2./ Az adómentességi szabályokkal kapcsolatban az Alkotmánybíróság általános érvénnyel rögzítette, hogy a Htv. 6. § d) pontjára figyelemmel az önkormányzat által szabályozott

adómentesség és -kedvezmény megalkotása önmagában nem lehet magasabb szintű jogszabályba ütköző.

3./ Aggályosnak találta azonban az állandó és nem állandó lakosok közötti megkülönböztetést. Az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy alkotmányellenes megkülönböztetésről csak akkor lehet szó, ha a jogszabály egymással összehasonlítható, a szabályozás szempontjából azonos csoportba tartozó jogalanyok között tesz különbséget anélkül, hogy annak alkotmányos indoka lenne. Nem tartozik ebbe a körbe az a szabályozás, mely eltérő jogalanyi körre vonatkozóan állapít meg eltérő rendelkezést.

Az Alkotmánybíróság rámutatott arra, hogy a Htv. ugyan alkalmazza az állandó és nem állandó lakosok kategóriáit (idegenforgalmi adó), azonban a vagyoni típusú adók körében egységesen rögzíti az adóalanyok körét, köztük ilyen típusú különbséget nem tesz. A vagyoni típusú adónál ugyanis az adókötelezettségnek minden adóalany tekintetében ugyanaz az alapja, mégpedig a lakástulajdon. Következésképpen a jelen esetben az adóköteles ingatlanok tulajdonosai homogén csoportnak tekinthetők, függetlenül attól, hogy az ingatlanjuk állandó lakóhelyükül szolgál-e vagy sem.

Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint csak az azonos helyzetben lévők között nem alapjogok tekintetében tett önkényes megkülönböztetés alkotmányellenes. A vagyoni típusú adók esetében az önkormányzatnak nincs lehetősége arra, hogy az állandó lakosok által esetlegesen végzett helyi többletvegyenységet értékelje, mint a kommunális adók esetében. Az ilyen mérlegelés ugyanis független lenne az építményadó kivetésének céljától és az adó tárgyától. Mindezek alapján a tárgyi rendeletben az állandó és nem állandó lakosok közti különbséget biztosító mentességi szabály alkalmazása önkényes, így alkotmányellenesnek minősül.

A vagyoni típusú adók körében az önkormányzat másféleképpen differenciált adórendszert hozhat létre, melynek során pl. a helyi sajátosságokon, az adóalanyok speciális jellemzőkkel rendelkező csoportjainak (pl. szociális) körülményein, az adott ingatlan jellegén, közérdekű vagy más funkcióján alapuló különbségtételt alkalmazhat.

4./ Az adó mértékének a törvény adta maximum összegben (900 Ft/m²) való meghatározását illetően az Alkotmánybíróság a 391/B/2008. AB határozattal kapcsolatban fentebb leírtakkal azonos okfejtéssel állapította meg, hogy a tárgyi rendeleti szabályozás – az adó mértékének inflációkövető meghatározásának lehetőségére tekintettel – nem alkotmányértő.

5./ A következő kifogás az önkormányzati rendelet azon rendelkezését érte, mely szerint építményadót kell fizetni a lakáshoz tartozó nem lakás céljára szolgáló helyiségek után – míg a Htv. 13. § g) pontja alapján a lakás és az üdülő épülethez tartozó kiegészítő helyiségek és építmények mentesek az építményadó alól. Az Alkotmánybíróság kifejtette a kiegészítő helyiség és a nem lakás céljára szolgáló helyiség fogalma közti különbséget, mely következtésképpen az indítvány elutasításához vezetett, hiszen a tárgyi rendelkezés nem tartalmaz a Htv.-vel ellentétes szabályozást.

6./ Hasonlóképpen megalapozatlannak találta azon kifogást is, mely arra hívta fel a figyelmet, hogy az önkormányzati rendelet a nem lakás céljára szolgáló helyiségről rendelkezik, míg a Htv. alapján az önkormányzatok lakás és nem lakás céljára szolgáló épület, épületrész vonatkozásában állapíthatnak meg adókötelezettséget. Az Alkotmánybíróság határozatában rámutatott arra, hogy a nem lakás céljára szolgáló helyiség fogalma nyilvánvalóan beletartozik a nem lakás céljára szolgáló épületrész fogalmába, így a tárgyi szabályozás nem ellentétes a Htv.-vel.

6. ÖNKORMÁNYZATISÁG

6.1. Szervezeti és Működési Szabályzat

1039/B/2005 sz. AB határozat

Az indítványt elutasította az Alkotmánybíróság, egyrészt mivel az indítványozó téves jogszabályt jelölt meg, másrészt megállapítást nyert, hogy az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. §-a alapján *az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre a városi önkormányzat egészének alkotmányossági vizsgálatára.*

1277/H/2007 sz. AB határozat

Az indítvány szerint a 2006-ban megválasztott új képviselő-testület nem vizsgálta felül a szervezeti és működési szabályzatot. Ez ellentétes a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény módosításáról szóló 1994. évi LXIII. törvény (Ötv.) 62. § (5) bekezdésével, melynek értelmében a képviselő-testületek az alakuló ülésüket követő fél éven belül felülvizsgálják, megalkotják a szervezeti és működési szabályzatukat.

Az Ötv. 62. §-a, mely a hatálybaléptető és a hatályon kívül helyező rendelkezéséken túlmenően néhány egyéb, főként átmeneti – köztük az (5) bekezdésben foglalt – szabályozást tartalmazott, nem épült be a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvénybe (a továbbiakban: Ötv.). Ha a jogalkotó szándéka az lett volna, hogy a szervezeti és működési szabályzatok rendszeres (minden választási ciklus kezdeti szakaszára kiterjedő) felülvizsgálatát írja elő, akkor ezt valamelyik, az Ötv-be beépülő rendelkezésbe foglalta volna bele. Az Ötv. 62. § (5) bekezdése ezzel szemben egyszeri, vagyis az 1994-ben megválasztott képviselő-testületekre vonatkozó törvényi kötelezettséget állapított meg.

A fentiekből következően **a képviselő-testületet a 2006. évi helyi önkormányzati képviselők választását követően az SZMSZ felülvizsgálatára vonatkozó törvényi kötelezettség nem terhelte, így törvényellenes jogalkotói mulasztást sem követett el.**

83/2008. sz. AB határozat

Az indítvánnyal támadott rendelkezések a helyi önkormányzati képviselők vagyonynyilatkozatába való betekintés szabályaira vonatkoztak, melyek öt pontban összegezhetők.

I. Az elsőként kifogásolt szabályozás *kizárólag a választásra jogosult magyar állampolgárok számára teszi lehetővé a képviselői vagyonynyilatkozatba való betekintést.* Az Alkotmánybíróság utalt egyrészt korábbi, 30/1997. (IV. 29.) számú határozatára, továbbá az Alkotmány 61. § (1) bekezdésére, valamint a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. LXIII. törvény (a továbbiakban: Avtv.) 20. § (1) bekezdésére. Ezek egybevetéséből megállapítható, hogy „a helyi önkormányzati képviselők vagyonynyilatkozatának nyilvános tartalmát a közérdekű adatokéhoz hasonló elbírálásban kell részesíteni, a vagyonynyilatkozatban foglalt nyilvános adatokkal kapcsolatban a közérdekű adatok megismerésére vonatkozó szabályokat kell alkalmazni. Így azt is, hogy a közérdekű adatokat bárki megismerheti, a közérdekű adatokhoz bárki alanyi jogon hozzáférhet.” Ennek

következtében a **hozzáférésnek nem lehet feltétele a magyar állampolgárság, illetve a választójog**. Tekintettel arra, hogy a vizsgált helyi szabályozás a betekintés jogát a választásra jogosult magyar állampolgár számára biztosította, **így az alkotmányellenes**.

II. A vizsgált szabályozás értelmében a helyi önkormányzati képviselői vagyonyilatkozatba való *betekintés csak indokolással ellátott kérelem esetén lehetséges*.

Ez a helyi szabályozás a közérdekű adatokhoz hasonló elbírálásban részesülő közérdekből nyilvános adatok megismerését korlátozottan, indokolástól függően teszi lehetővé. Ennek következtében a közérdekű adatok megismeréséhez való jog csak korlátozottan érvényesülhet. Az Alkotmány 8. § (2) bekezdése szerint „az alapvető jogokra és kötelességekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg, alapvető jog lényeges tartalmát azonban nem korlátozhatja.” Jelen esetben a **helyi rendelet**, vagyis törvénynél alacsonyabb szintű jogszabály **a közérdekű adatok megismeréséhez való jogot korlátozottan biztosította**, mely ellentétes az Alkotmány 8. § (2) és 61. § (1) bekezdéseivel.

III. A kifogásolt helyi rendelkezések szerint

- 1.) a nyilvános képviselői vagyonyilatkozatba való betekintésre *csak az adatigénylő személy igazolmányának felmutatása alapján van lehetőség*;
- 2.) az igénylő a nyilvános vagyonyilatkozatról *semmilyen felvételt vagy feljegyzést nem készíthet, illetve még kezébe sem veheti a vagyonyilatkozatot*;
- 3.) az Ör. a nyilvános képviselői vagyonyilatkozatba való *betekintés igazolására kötelezi* az adatigénylő személyt azzal, hogy aláírásával igazolnia kell a „betekintés tényét a »Betekintési nyilvántartás«-ban”.

A vizsgált szabályozás, mint a közérdekű adatok megismeréséhez való jognak megfelelő adatigénylés, feltétele egy másik alapjog, az Alkotmányban biztosított személyes adatok védelméhez való jog korlátozása. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a vizsgált helyi szabályozás a személyes adatok védelméhez való jog indokolatlan és szükségtelen korlátozása mellett teszi lehetővé a közérdekből nyilvános adatok megismerését. A törvénynél alacsonyabb szintű Ör. a közérdekű adatok megismeréséhez való jog érvényesülését a személyes adatok védelméhez való jog indokolatlan és szükségtelenül korlátozása mellett tette lehetővé, így az alkotmányellenes.

Az Ör. az Avtv.-nek a közérdekű adatok megismerését biztosító rendelkezéseitől eltérően arról rendelkezett, hogy az adatigénylő a nyilvános vagyonyilatkozatról semmilyen felvételt, vagy feljegyzést nem készíthet, illetve a nyilatkozat biztonsága érdekében azt kezébe sem veheti. Ezáltal az Ör. a közérdekű adatokhoz hasonló kezelendő közérdekből nyilvános adatok megismerését korlátozott módon tette lehetővé, mely ellentétes az Alkotmány 8. § (2) és 61. § (1) bekezdéseivel.

Az Ör. a közérdekű adatok megismerését olyan módon tette lehetővé, hogy az Avtv.-hez képest új kötelezettséget terhel az adatigénylőre. A betekintés tényének aláírással történő igazolása személyes adat (név) átadására kötelezi az igénylőt, s az aláírásoknak a „Betekintési nyilvántartás”-ban való gyűjtésével az Ör. személyes adatok tárolását rendeli el.

A vizsgált esetben a közérdekű adatok megismeréséhez való jogot az Ör. a törvényi szabályokhoz képest eltérően, újabb kötelezettség megállapításával tette lehetővé. Ez **ellentétes** az Alkotmány 8. § (2) bekezdésével és 61. § (1) bekezdésével.

IV. A helyi szabályozás szerint a nyilvános vagyonyilatkozatban foglaltak megismerése céljából *olyan kérelmet kell előterjeszteni, mely tartalmazza az adatigénylő nevét és értesítési címét*.

Az Alkotmánybíróság **nem találta alkotmánysértőnek** a szabályzást, mely csak az írásbeli adatigénylés teljesítéséhez szükséges mértékben kívánta meg a kérelmező nevének és értesítési címének megjelölését.

V. A helyi rendelkezés értelmében az adatigénylésre vonatkozó *kérelemre a Bizottság elnöke írásban válaszol, kijelölve a betekintés helyét és időpontját.*

Az Alkotmánybíróság szerint **nem alkotmánysértő** a rendeleti szabályozás, bár az valóban nem határozza meg pontosan a közérdekű adatok megismerésének módját, de ez az Avtv. hivatkozott rendelkezései alapján egyértelműen megállapítható.

117/2008. sz. AB határozat

Az indítvány szerint alkotmányellenes az az SZMSZ-beli szabályozás, mely szerint „az ülés elnökének munkáját az ülés vezetésében az alpolgármester, közigazgatás szakmai tekintetben a jegyző segíti”.

Az Alkotmánybíróság a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (a továbbiakban: Ötv.) idevonatkozó jogszabályhelyei alapján megállapította, hogy azok felhatalmazzák a képviselő-testületet arra, hogy az ülésvezetési helyettesítési rendet meghatározzák, de e felhatalmazó rendelkezésnek nem adható olyan értelmezés mely szerint közvetlenül a helyi önkormányzati választásokon választójogosult polgárok által meg nem választott (nem közvetlenül a választópolgárok által legitimált) személyek részt vehessenek az ülésvezetés körébe tartozó és az együtt járó közhatalmi döntések meghozatalában.

A támadott szövegrész nyelvtani olvasata alapján **nem** helytálló az alábbi értelmezés: a jegyző ülést megelőző adminisztrációs és az ülésen történő közigazgatás szakmai, vagyis az ülésevezetéshez kapcsolódó törvényességi, továbbá a képviselő-testületi üléseken meghozandó döntések alkotmányossági és törvényességi szempontú előzetes észrevételezési (tanácsadó) tevékenysége meghaladja az Ötv. szerint öt egyébként megillető hatásköröket, és a polgármester mellett, vagy annak akadályoztatása esetén ahelyett az ülésvezetésre vonatkozó érdemi feladatok ellátását is magában foglalja. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a vizsgált rendelkezést **nem minősítette alkotmányellenesnek.**

Ugyanezen ügyben vizsgálta az Alkotmánybíróság azt is, hogy *egyes jegyzői munkáltatói jogok gyakorlásának önkormányzati rendeletben történő polgármesteri egyetértéshez kötése ellentétes-e az Ötv. indítványozó által hivatkozott rendelkezéseivel, és ezáltal az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdésével.*

Az Ötv. 36. § (2) bekezdésének *b)* pontja kógens módon szabályozza azokat az eseteket, amikor a polgármester saját, nem pedig a képviselő-testület döntése alapján gyakorolhatja egyetértési jogát. Bár a polgármesteri hivatalban foglalkoztatottakra vonatkozó általános törvény, a Ktv. számos esetben felhatalmazást ad a helyi önkormányzatok képviselő-testületének a köztisztviselői jogviszonyra vonatkozó egyes kérdések rendelettel való szabályozására [Ktv. 10. § (18) bekezdés; 11/A. § (3) bekezdés; 34. § (3) bekezdés; 44/A. § (1) bekezdés; 103. § (1) bekezdés], de az Ör. által szabályozott munkáltatói jogok polgármester és jegyző általi együttes gyakorlása nem tartozik ebbe a körbe. A kifogásolt helyi rendelkezések a fentiek alapján **alkotmánysértők**, mivel rendeleti úton elvonták a jegyző (és saját döntése szerint a polgármester) önálló, illetőleg együttes munkáltatói jogait.

Továbbá **alkotmánysértőnek ítélte** azt a szabályozást is az Alkotmánybíróság, mely a *jegyző polgármesternek történő tájékoztatási kötelezettségét írja elő egyes munkáltatói jog*

gyakorlásával összefüggő intézkedésekről. Ennek indoka kettős: egyrészt az egyedi munkáltatói döntésekkel kapcsolatos munkáltatói (jegyzői) tájékoztatási kötelezettség nem minősül olyan helyi közügynek, amelynek szabályozására az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdése alapján a Képviselő-testületnek közvetlenül az Alkotmányon alapuló hatásköre lenne, másrészt a Ktv. sem biztosít olyan jogalkotói felhatalmazást, ami alapján a Képviselő-testületnek hatásköre lenne e tárgyban rendeletet alkotni.

120/2008. sz. AB határozat

Az Alkotmánybíróság a Ferencvárosi Önkormányzat Képviselő-testületének a Ferencvárosi Önkormányzat Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló rendeletét vizsgálta abban a kérdésben, hogy az önkormányzat elnevezése megfelel-e a Budapest főváros közigazgatási területéről és kerületi beosztásáról szóló 1994. évi XLIII. törvény rendelkezéseinek.

A kifogásolt helyi szabályozás szerint az önkormányzat elnevezése Ferencvárosi önkormányzat, melyet az Alkotmánybíróság az alábbiak **miatt alkotmánysértőnek** talált.

A helyi rendelet megalkotása során a Ferencvárosi Önkormányzat nem a Kerületi törvényben kapott felhatalmazásnak megfelelően állapította meg az önkormányzat, a képviselő-testület és a polgármesteri hivatal nevét, illetve elnevezését, mert abban nem szerepeltette a Kerületi törvénnyel megállapított „Budapest főváros IX. kerület” közigazgatási helynevet.

611/B/2003. sz. AB határozat

Az Alkotmánybíróság Budapest Főváros XIV. kerület Zuglói Önkormányzata Képviselő-testületének a Képviselő-testület Szervezeti és Működési szabályzatáról szóló rendeletének azon szabályozását vizsgálta, mely az önkormányzat elnevezését a következőképpen állapította meg: Budapest főváros XIV. kerület Zuglói Önkormányzata.

Az Alkotmánybíróság az önkormányzat elnevezését a **kerületi törvénynek (1994. évi LXIII. törvény)** megfelelőnek találta és egyúttal azt is megállapította, hogy a hivatalos közigazgatási helynév mellett a képviselő-testület megnevezheti a kerületet, amely elnevezések vagy lefedik a kerület teljes területét, esetenként névösszetételben, vagy jellemzőek az adott kerületre.

6.2. Névhasználat

681/B/2007. sz. AB határozat

Az indítványozó álláspontja szerint a helyi címer és zászló, valamint Kalocsa név használatának rendjéről szóló rendelet azon rendelkezése, mely megköveteli a név használati jogosultság igazolását, ellentétes a sajtóról szóló 1986. évi II. törvénnyel.

Az Alkotmánybíróság az **indítványt elutasította** az alábbi indokok miatt.

Kalocsa város nevének használata, annak engedélyezése olyan helyi társadalmi viszony, amelynek a szabályozására az önkormányzat az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdése és az Ötv. 16. §-a alapján önkormányzati rendeletet alkothat.

A támadott rendelkezés azokat a szempontokat, követelményeket határozza meg, amelyeket a polgármesternek mérlegelnie kell a kérelem elbírálásakor, nevezetesen a sajtótermék alkalmas-e a közfigyelem felkeltésére, a város iránti megbecsülés fokozására. Az indítvány

állításával ellentétben ezek a követelmények nincsenek összefüggésben az időszaki lapnyilvántartásba vételével, amit az önkormányzat nem szabályoz, nem is szabályozhat, mert arról a Sajtó törvény rendelkezik a 12. §-ában. Mindebből következően nincs összefüggés a támadott rendelkezés és az időszaki lapnyilvántartásba vétele között, a kifogásolt rendelkezés nem ellentétes a Sajtó törvénnyel.

7. KÖZTISZTVISELŐI JUTTATÁS

152/2008. sz. AB határozat

Községi önkormányzat kifogásolt rendelete a polgármesteri hivatal köztisztviselőit több évre visszamenőleges hatállyal egységesen illetménykiegészítésben rendelte részesíteni. A képviselő-testület a rendelet visszaható hatályú megalkotásával a korábbi költségvetési években teljesített kifizetések jogi alapját teremtette meg utólagosan.

Az Alkotmánybíróság **megállapította a helyi szabályozás alkotmányellenességét**. A képviselő-testület ugyanis jogszabálysértő helyzetet idézett elő azáltal, hogy korábbi helytelen gyakorlatát, amely abban állt, hogy a középfokú végzettségű köztisztviselői számára illetménykiegészítést rendeletalkotás nélkül állapított meg, az Ör. megalkotásával kívánta korrigálni.

8. EGYÉB

8.1. Egészségügyi ellátási körzet

224/B/2006. sz. AB határozat és

266/B/2004. sz. AB határozat

Az indítványozó szerint alkotmányellenes a községi önkormányzat azon döntése, amely a községben egy új orvosi körzet kialakításáról döntött, mert a körzetek csökkentésével és a szerződés egyoldalú módosításával sérül a szerződéses szabadság alkotmányos elve.

Az Alkotmánybíróság **az indítványt elutasította**. Az indokolás szerint a körzetek meghatározásánál az önkormányzatot csak a jogszabályban előírt minimális létszám köti, ezen felül azonban szabadon dönt azok kialakításáról. A praxisjognak ugyanis nem eleme az egy adott körzethez kapcsolódás, hanem az az önkormányzat rendeletében meghatározott mindenkori körzetre vonatkozik. Ha tehát az önkormányzat megváltoztatja a körzet-határt, úgy az maga után vonja az önkormányzat és a háziorvos közt létrejött szerződés jogszabállyal (önkormányzati rendelettel) történő módosítását is. Ugyanígy nem alkotmányellenes a körzetek számának kártalanítás nélküli csökkentése sem.

8.2. Vásár, fürdőhelyi rendtartás

842/E/2006. sz. AB határozat

Az egyik város képviselő-testülete hatályon kívül helyezte a vásárokról és piacokról szóló rendeletét és helyette nem alkotott újat. Az indítványozó szerint ezzel mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség áll fenn, tekintettel arra, hogy helyi rendelet hiányában a vásár- és piacszervező kft. ügyvezetője határozza meg a vásári és piaci rendtartást. A piacon működő kereskedők versenyképessége csökkent, a piac működése átláthatatlanná vált.

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy **az indítvány nem megalapozott**. A piac- és vásártartás rendelettel történő szabályozására nincs törvényi kötelezettség. A piacfenntartás és vásárrendezés nem közhatalmi feladat, ennek megfelelően piacfenntartó és vásárrendező lehet magánfél is.

1113/B/2004. sz. AB határozat

Az indítványozó szerint az önkormányzat a fürdőhelyi rendtartásról szóló rendeletének megalkotásával diszkriminatív céllal, jogalkotási úton vonta meg az ő addig fennálló úszó- és vízieszköz kölcsönzési jogát. (A rendelet értelmében a sporteszközök kölcsönzése kizárólag a parthoz kapcsolódó víziállásról engedélyezett, melyre kijelölt helyeket a rendelet függeléke meg is határozta.) Az indítványozó arra hivatkozott továbbá, hogy a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Vtv.) rendezi a vízgazdálkodás és vízhasználat szabályait, amely azonban csak a fürdésre alkalmas területek kijelölésére ad az önkormányzatoknak hatáskört, így a képviselő-testület túlterjeszkedett jogalkotási hatáskörén. A rendelet alkotmányosságát azon az alapon is vitatta, hogy az korlátozza a versenyt, mivel tisztességtelenül befolyásolja a szolgáltatás igénybevételének lehetőségét.

Az Alkotmánybíróság **az indítványt nem találta megalapozottnak**.

1./ Az Alkotmánybíróság nem talált összefüggést az egyedi aktuson alapuló kölcsönzési jog rendelettel való megszüntetése és diszkriminációmentesség alkotmányos követelménye között, lévén, hogy csak az olyan különbségtétel minősül alkotmányellenesnek, mely egymással összehasonlítható helyzetben lévők között, alkotmányosan elfogadható indok nélkül kerül alkalmazásra.

Az Alkotmánybíróság megjegyezte, hogy a jogalkotói hatalommal való visszaéléssel hozhatók összefüggésbe azon esetek, melyek során a jogalkotó normaalkotási hatáskörét nem a rendeltetésének megfelelő célra használta fel.

Amennyiben az önkormányzat egy jogügyletben magánjogi jogalanyként vesz részt és nincs olyan alkotmányi kötelezettség, mely alapján a szerződés egyes feltételeit rendeletbe kellene foglalni, úgy a közhatalommal rendelkező tulajdonos közhatalmi aktussal nem hozhatja olyan, hátrányosabb helyzetbe a másik szerződő felet, amelynek eredményeként a másik fél korlátozottabb jogvédelmi eszközökkel élhet, mint ha az egyébként rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket igénybe vehetné.

Tekintettel arra azonban, hogy az indítványozó kizárólag a hátrányos megkülönböztetés tilalmának oldaláról közelítette meg a kérdést, így az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatta, hogy a képviselő-testület a sérelmezett rendelkezések megalkotásával a jogalkotói hatalmával visszaélt-e.

2./ Az Alkotmánybíróság megállapítása szerint a Vtv. 4. § (1) bekezdésének e) pontja az önkormányzatok számára a természetes vizek fürdésre alkalmas partszakaszainak és azzal

összefüggő vízfelületének kijelölésére ad felhatalmazást, nem rendelkezik ellenben a sportolási célú vízi eszközök kölcsönzési helyéről.

Az Ötv. 16. § (1) bekezdésére figyelemmel azonban önkormányzati jogalkotásra nem csupán törvényi rendelkezés végrehajtásával kapcsolatban, hanem helyi társadalmi viszonyok rendezése érdekében is van mód. Ez esetben a képviselő-testület közvetlenül az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdésében biztosított jogkörében jár el, vagyis a helyi közügy szabályozása esetén a képviselő-testület külön törvényi felhatalmazás nélkül is jogosult rendeletet alkotni. A jelen esetben az Alkotmánybíróság úgy találta, hogy a fürdőhelyet igénybe vevők testi épségének megóvása, a vízi eszközök biztonságos használata indokolhatja az önkormányzati jogalkotást.

3./ A szolgáltatás igénybevételének tisztességtelen befolyásolására vonatkozó részt az Alkotmánybíróság visszautasította, mivel a beadvány nem felelt meg azon követelménynek, miszerint az indítványnak tartalmaznia kell a támadott jogszabályi rendelkezést, valamint az Alkotmány azon rendelkezését, melynek sérelme az ügy tárgya.

8.3. Üzletek nyitvatartása

1448/B/2007. sz. AB határozat

Az egyik település képviselő-testülete a helyi rendeletében úgy szabályozta a vendéglátó üzletek éjszakai nyitva tartását, hogy az este 22:00 óra és reggel 06:00 óra között érvényben lévő zárva tartási kötelezettség alól „kivételt képeznek a melegkonyhás vendéglátó üzletek, valamint egy behatárolt területen működő üzletek.” Az indítványozó szerint a rendelkezés diszkriminatív.

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy **a rendelkezés nem jogszabálysértő**. A kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény (a továbbiakban: Ker. tv.) 6. § (4) bekezdése értelmében a települési (Budapesten a kerületi) önkormányzat képviselő-testülete a helyi sajátosságok figyelembevételével az üzletek éjszakai (22 óra és 6 óra közötti) nyitvatartási rendjét rendeletben szabályozhatja. A Ker. tv. 6. § (4) bekezdése a helyi sajátosságok figyelembevételével történő és hangsúlyozottan általános tartalmú önkormányzati jogalkotásra ad felhatalmazást. Az önkormányzat rendelete az éjszakai nyitvatartást általános jelleggel szabályozhatja. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint nincsen olyan alapjog, amely a megkülönböztetés miatt sérülne. A vállalkozás joga (a foglalkozás megválasztásához való alkotmányos alapjog egyik aspektusa) nem sérül, más alapjog pedig az Ör. érintett szabályával nem hozható összefüggésbe. Amennyiben tehát a megfelelően felmért helyi sajátosságok figyelembevételével hozza meg egy települési önkormányzat a közigazgatási területén lévő üzletek éjszakai nyitvatartási rendjére vonatkozó, általánosan kötelező rendeletét, úgy az elfogadott szabályok által esetlegesen megvalósított, a címzettek közötti hátrányos megkülönböztetés nem minősül önkényesnek, mivel annak ésszerű, a helyi sajátosságokra alapított oka van.

Kecskemét, 2009. április 20.

Készítette:

Kecskeméti Kirendeltség
Felügyeleti és Igazgatási Monitoring Osztály
munkatársai